

21.11.2013

EP-PE_TC1-COD(2011)0428

***I

ΘΕΣΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ

που καθορίστηκε σε πρώτη ανάγνωση στις 21 Νοεμβρίου 2013 εν όψει της έγκρισης κανονισμού (ΕΕ) αριθ. .../2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση Προγράμματος για το Περιβάλλον και τη Δράση για το Κλίμα (LIFE) και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 614/2007 (EP-PE_TC1-COD(2011)0428)

PE 514.554

ΘΕΣΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ

που καθορίστηκε σε πρώτη ανάγνωση στις 21 Νοεμβρίου 2013

εν όψει της έγκρισης κανονισμού (ΕΕ) αριθ. .../2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση Προγράμματος για το Περιβάλλον και τη Δράση για το Κλίμα (LIFE) και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 614/2007

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ιδίως το άρθρο 192,

Έχοντας υπόψη την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Κατόπιν διαβίβασης του σχεδίου νομοθετικής πράξης στα εθνικά κοινοβούλια,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής¹,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής των Περιφερειών²,

Αποφασίζοντας σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία³,

Εκτιμώντας τα εξής:

---

¹ ΕΕ C 191 της 29.6.2012, σ. 111.

² ΕΕ C 277 της 13.9.2012, σ. 61.

³ **Θέση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 21ης Νοεμβρίου 2013.**

- (1) Η περιβαλλοντική και κλιματική πολιτική και νομοθεσία της Ένωσης έχει επιφέρει ουσιαστικές βελτιώσεις στην κατάσταση του περιβάλλοντος. Ωστόσο, εξακολουθούν να υφίστανται μεγάλες περιβαλλοντικές και κλιματικές προκλήσεις οι οποίες, εάν δεν αντιμετωπιστούν, θα έχουν σημαντικές επιπτώσεις για την Ένωση.
- (2) Η αντιμετώπιση αυτών των περιβαλλοντικών και κλιματικών προκλήσεων, λόγω της κλίμακας και της περιπλοκότητάς τους, **θα πρέπει** να χρηματοδοτηθεί κατά κύριο λόγο μέσω μεγάλων χρηματοδοτικών προγραμμάτων. Στην ανακοίνωσή της με ημερομηνία 29 Ιουνίου 2011 και τίτλο «Προϋπολογισμός για την ‘Ευρώπη 2020’» η Επιτροπή, αναγνωρίζοντας την πρόκληση που παρουσιάζει η κλιματική αλλαγή, δήλωσε ότι προτίθεται να αυξήσει το ποσοστό του κοινοτικού προϋπολογισμού που σχετίζεται με το κλίμα τουλάχιστον στο 20%, με τη συμβολή διάφορων πολιτικών. Ο παρών κανονισμός θα πρέπει να συμβάλει στην επίτευξη του στόχου αυτού.

- (3) Τα χρηματοδοτικά αυτά προγράμματα της Ένωσης δεν μπορούν να αντιμετωπίσουν όλες τις συγκεκριμένες ανάγκες που αφορούν το περιβάλλον και το κλίμα. Για το περιβάλλον και τη δράση για το κλίμα απαιτούνται συγκεκριμένες προσεγγίσεις, προκειμένου να αντιμετωπιστεί η ανισόμορφη ενσωμάτωση των στόχων τους στις πρακτικές των κρατών μελών, η άνιση και ανεπαρκής υλοποίηση της νομοθεσίας στα κράτη μέλη καθώς και η ανεπαρκής διάδοση των σχετικών πληροφοριών και προώθηση των στόχων πολιτικής. Είναι σκόπιμο να **εξασφαλισθεί συνέχεια στο** πρόγραμμα , το οποίο θεσπίστηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 614/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου¹, και να θεσπισθεί νέος κανονισμός. Συνεπώς ο παρών κανονισμός θα πρέπει να θεσπίσει ένα συγκεκριμένο χρηματοδοτικό Πρόγραμμα για το Περιβάλλον και τη Δράση για το Κλίμα (το «πρόγραμμα LIFE»). **Για να επιτευχθεί η χρηματοδότηση της Ένωσης, θα πρέπει να αναπτυχθούν στενές συνέργειες και συμπληρωματικότητα μεταξύ του προγράμματος LIFE και άλλων χρηματοδοτικών προγραμμάτων της Ένωσης.**

---

¹ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 614/2007 Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Μαΐου 2007, σχετικά με το χρηματοδοτικό μέσο για το περιβάλλον (LIFE+) (ΕΕ L 149 της 9.6.2007, σ. 1).

- (4) Οι περιβαλλοντικοί πόροι είναι άνισα κατανεμημένοι ανά την Ένωση, αλλά τα οφέλη τους αφορούν και γίνονται αισθητά από την Ένωση ως σύνολο. Η υποχρέωση που έχει η Ένωση να διατηρεί τους πόρους αυτούς προϋποθέτει **τη** συνεκτική εφαρμογή των αρχών της αλληλεγγύης και του επιμερισμού των ευθυνών, πράγμα που συνεπάγεται ότι ορισμένα περιβαλλοντικά και κλιματικά προβλήματα της Ένωσης αντιμετωπίζονται καλύτερα σε περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο. **Από το 1992, τα προγράμματα LIFE έχουν διαδραματίσει** ουσιώδη ρόλο για τη βελτίωση της αλληλεγγύης και του επιμερισμού ευθυνών όσον αφορά τη διατήρηση **του κοινού αγαθού που συνίσταται στο περιβάλλον και το κλίμα της Ένωσης** **■** . **Το πρόγραμμα LIFE θα πρέπει να συνεχίσει να διαδραματίζει τον ρόλο αυτό.**
- (5) Με δεδομένα τα χαρακτηριστικά και το μέγεθός του, το πρόγραμμα LIFE δεν μπορεί να επιλύσει όλα τα περιβαλλοντικά και κλιματικά προβλήματα. Στόχος του μάλλον θα πρέπει να είναι να **γίνει καταλύτης για** την προώθηση αλλαγών στην ανάπτυξη και υλοποίηση πολιτικών, παρέχοντας και διαδίδοντας λύσεις και βέλτιστες πρακτικές για την επίτευξη των περιβαλλοντικών και κλιματικών στόχων **αλλά και προωθώντας καινοτόμες τεχνολογίες όσον αφορά το περιβάλλον και την αλλαγή του κλίματος. Κατά την προσπάθεια αυτή, το Πρόγραμμα LIFE θα πρέπει να στηρίζει την υλοποίηση του γενικού ενωσιακού προγράμματος δράσης για το περιβάλλον έως το 2020 «Ενημερία εντός των ορίων του πλανήτη μας» , όπως θεσπίζεται με την απόφαση αριθ. .../2013/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου¹⁺ (το «7ο πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον»).**

---

¹ **Απόφαση αριθ. .../2013/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της ..., σχετικά με γενικό ενωσιακό πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον έως το 2020 «Ενημερία εντός των ορίων του πλανήτη μας» (ΕΕ L ...).**

⁺ ΕΕ: Να συμπληρωθεί ο αριθμός της απόφασης (**COD 2012/0337**) στην αιτιολογική σκέψη **και** ο αριθμός, η ημερομηνία έκδοσης και τα στοιχεία δημοσίευσης της απόφασης **στην** υποσημείωση.

- (6) Ο παρών κανονισμός καθορίζει, για όλη τη διάρκεια του προγράμματος LIFE, ένα χρηματοδοτικό κονδύλιο ύψους **3 456,655 εκατομμυρίων EUR σε τρέχουσες τιμές, που ισοδυναμεί με 0,318% του συνολικού ποσού των πιστώσεων αναλήψεως υποχρεώσεων, όπως αναφέρεται στον κανονισμό (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. .../2013 του Συμβουλίου¹⁺**, το οποίο αποτελεί το ποσό προνομιακής αναφοράς κατά την έννοια του σημείου 17 της Διοργανικής Συμφωνίας της ... 2013 μεταξύ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής για τη δημοσιονομική πειθαρχία, τη συνεργασία σε δημοσιονομικά ζητήματα και τη χρηστή δημοσιονομική διαχείριση²⁺⁺ για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο μέσα στο πλαίσιο της ετήσιας διαδικασίας του προϋπολογισμού.
- (7) Σύμφωνα με τα συμπεράσματα των συνόδων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Λουξεμβούργου του Δεκεμβρίου 1997 και της Θεσσαλονίκης του Ιουνίου 2003, οι υποψήφιες χώρες και οι χώρες των Δυτικών Βαλκανίων που συμμετέχουν στη Διαδικασία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης καθώς και οι χώρες στις οποίες εφαρμόζεται η Ευρωπαϊκή Πολιτική Γειτονίας θα πρέπει να είναι επιλέξιμες για συμμετοχή σε ενωσιακά προγράμματα, σύμφωνα με τους όρους που καθορίζονται στις σχετικές διμερείς ή πολυμερείς συμφωνίες που συνήφθησαν με τις χώρες αυτές.

---

¹ **Κανονισμός του Συμβουλίου (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. .../2013, της ...2013, που αφορά τον καθορισμό του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου για την περίοδο 2014-2020 (ΕΕ L ...).**

⁺ **ΕΕ: να προστεθεί ο αριθμός του κανονισμού (έγγραφο st. 11791/13) στην αιτιολογική σκέψη και ο αριθμός, η ημερομηνία έκδοσης και τα στοιχεία δημοσίευσης του κανονισμού στην υποσημείωση 2.**

² ΕΕ C ...

⁺⁺ ΕΕ: να προστεθεί η ημερομηνία έκδοσης και τα στοιχεία δημοσίευσης τηςδIIA (έγγραφο ST 11838/13).

- (8) *Σύμφωνα με την απόφαση 2001/822/EK¹ του Συμβουλίου (η απόφαση για τη σύνδεση των Υπερπόντιων Χωρών και Εδαφών), άτομα από τις υπερπόντιες χώρες και εδάφη (ΥΧΕ) και, κατά περίπτωση, οι οικείοι δημόσιοι ή/και ιδιωτικοί φορείς και θεσμικά όργανα σε ΥΧΕ μπορούν να συμμετέχουν στα ενωσιακά προγράμματα με την επιφύλαξη των κανόνων και στόχων των εν λόγω προγραμμάτων καθώς και των ρυθμίσεων που ισχύουν στο κράτος μέλος με το οποίο συνδέεται η εκάστοτε ΥΧΕ.*
- (9) Για να είναι αποτελεσματικές οι σχετικές με το περιβάλλον και τη δράση για το κλίμα επενδύσεις που πραγματοποιούνται στο εσωτερικό της Ένωσης, είναι απαραίτητη η υλοποίηση ορισμένων δραστηριοτήτων εκτός των ορίων της. Οι επενδύσεις αυτές ίσως να μη χρηματοδοτούνται πάντα με *χρηματοδοτικά* μέσα εξωτερικής δράσης της Ένωσης. Θα πρέπει να είναι δυνατές κατ' εξαίρεση οι παρεμβάσεις σε χώρες οι οποίες δεν συμμετέχουν άμεσα στο πρόγραμμα LIFE, καθώς και η συμμετοχή νομικών προσώπων εδρευόντων στις εν λόγω χώρες σε δραστηριότητες χρηματοδοτούμενες βάσει του προγράμματος LIFE, υπό την προϋπόθεση ότι πληρούνται συγκεκριμένες προϋποθέσεις που καθορίζονται στον παρόντα κανονισμό.
- (10) Ο παρών κανονισμός θα πρέπει επίσης να παρέχει ένα πλαίσιο συνεργασίας με συναφείς διεθνείς οργανισμούς και υποστήριξης των οργανισμών αυτών, *προκειμένου να καλυφθούν οι ανάγκες* της περιβαλλοντικής και κλιματικής πολιτικής οι οποίες δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των *χρηματοδοτικών* μέσων εξωτερικής δράσης, όπως είναι ορισμένες μελέτες.

---

¹ *Απόφαση 2001/822/EK του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2001, για τη σύνδεση των Υπερπόντιων Χωρών και Εδαφών με την Ευρωπαϊκή Κοινότητα («Overseas Association»)* (ΕΕ L 314 της 30.11.2001, σ. 1).

- (11) Θα πρέπει να ενσωματώνονται περιβαλλοντικές και κλιματικές απαιτήσεις στις πολιτικές και δραστηριότητες της Ένωσης. Επομένως το πρόγραμμα LIFE θα πρέπει να συμπληρώνει άλλα χρηματοδοτικά προγράμματα της Ένωσης, περιλαμβανομένων του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης¹⁺, του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου²⁺⁺, του Ταμείου Συνοχής³⁺⁺⁺, του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Εγγυήσεων⁴, του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Αγροτικής Ανάπτυξης⁵, του Ευρωπαϊκού Ταμείου Θάλασσας και Αλιείας⁶⁺⁺⁺⁺, και του προγράμματος Ορίζοντας 2020 - πρόγραμμα-πλαίσιο έρευνας και καινοτομίας⁷⁺⁺⁺⁺⁺ («Ορίζοντας 2020»). Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίζουν τη συμπληρωματικότητα σε όλα τα επίπεδα. Σε επίπεδο Ένωσης, η συμπληρωματικότητα θα πρέπει να διασφαλίζεται με την εφαρμογή δομημένης συνεργασίας μεταξύ του προγράμματος LIFE και της συνδιαχείρισης ενωσιακών χρηματοδοτικών προγραμμάτων στο πλαίσιο του κοινού στρατηγικού πλαισίου, που θεσπίστηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. .../2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

---

¹ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. .../2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της ..., για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και για τη θέσπιση ειδικών διατάξεων σχετικά με τον στόχο «Επενδύσεις στην ανάπτυξη και την απασχόληση» και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1080/2006 (ΕΕ L ...).

⁺ ΕΕ: να συμπληρωθεί ο αριθμός, η ημερομηνία έκδοσης και τα στοιχεία δημοσίευσης του κανονισμού (COD 2011/0275) στην υποσημείωση 1.

² Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. .../2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της ..., για το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1081/2006 (ΕΕ L ...).

⁺⁺ ΕΕ: να συμπληρωθεί ο αριθμός, η ημερομηνία έκδοσης και τα στοιχεία δημοσίευσης του κανονισμού (COD 2011/0268) στην υποσημείωση 2.

³ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. .../2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της ..., για το Ταμείο Συνοχής και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1084/2006 (ΕΕ L ...).

⁺⁺⁺ ΕΕ: Να συμπληρωθεί να συμπληρωθεί ο αριθμός, η ημερομηνία έκδοσης και τα στοιχεία δημοσίευσης του κανονισμού (COD 2011/0274) στην υποσημείωση 3.

⁴ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1290/2005 του Συμβουλίου, της 21ης Ιουνίου 2005, για τη χρηματοδότηση της κοινής γεωργικής πολιτικής (ΕΕ L 209 της 11.8.2005, σ. 1).

⁵ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1290/2005.

⁶ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. .../... του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της ..., για το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης, για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1198/2006 του Συμβουλίου και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 861/2006 του Συμβουλίου και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. .../2011 του Συμβουλίου για την ολοκληρωμένη θαλάσσια πολιτική (ΕΕ L ...).

⁺⁺⁺⁺ ΕΕ: να συμπληρωθεί ο αριθμός, η ημερομηνία έκδοσης και τα στοιχεία δημοσίευσης του κανονισμού (COD 2011/0380) στην υποσημείωση 6.

⁷ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. .../2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της ... 2013, για τη θέσπιση του προγράμματος «Ορίζοντας 2020» - προγράμματος-πλαισίου για την έρευνα και την καινοτομία (2014-2020) και την κατάργηση της απόφασης αριθ. 1982/2006/ΕΚ (ΕΕ L ...).

⁺⁺⁺⁺⁺ ΕΕ: να συμπληρωθεί ο αριθμός, η ημερομηνία έκδοσης και τα στοιχεία δημοσίευσης του κανονισμού (COD 2011/0401) στην υποσημείωση 7.

και του Συμβουλίου¹⁺⁺⁺⁺⁺⁺ («κανονισμός κοινών διατάξεων»), ιδίως δε **προκειμένου** να προωθηθεί η χρηματοδότηση δραστηριοτήτων που συμπληρώνουν τα ολοκληρωμένα έργα ή υποστηρίζουν τη χρήση λύσεων, μεθόδων και προσεγγίσεων που αναπτύσσονται στο πλαίσιο του προγράμματος LIFE. Το πρόγραμμα LIFE θα πρέπει επίσης να προάγει την αφομοίωση των πορισμάτων από τη σχετική με το περιβάλλον και το κλίμα έρευνα και καινοτομία του προγράμματος «Ορίζοντας 2020». Στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει να προσφέρονται ευκαιρίες συγχρηματοδότησης για έργα με σαφή περιβαλλοντικά και κλιματικά οφέλη για την εξασφάλιση συνεργειών μεταξύ του προγράμματος LIFE και του προγράμματος Ορίζοντας 2020. Απαιτείται συντονισμός για την αποφυγή διπλής χρηματοδότησης. ***Η Επιτροπή θα πρέπει να πράττει τα δέοντα για την αποτροπή αλληλεπικάλυψης και πρόσθετου διοικητικού φόρτου για τους δικαιούχους έργων από υποχρεώσεις υποβολής εκθέσεων που απορρέουν από διάφορα χρηματοδοτικά μέσα. Για τη διασφάλιση της νομικής σαφήνειας και της δυνατότητας έμπρακτης εφαρμογής των ολοκληρωμένων έργων βάσει του προγράμματος LIFE, θα πρέπει να προβλέπονται από αρχικά στάδια ενδεχόμενες ρυθμίσεις για συνεργασία. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να προβλέψουν την αναφορά τέτοιων ρυθμίσεων στις Συμφωνίες Εταιρικής Σχέσης τους ώστε να διασφαλίζουν ότι τα πλεονεκτήματα των ολοκληρωμένων έργων λαμβάνονται υπόψη κατά την κατάρτιση επιχειρησιακών προγραμμάτων ή προγραμμάτων ανάπτυξης της υπαίθρου.***

---

¹ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. .../2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της ... 2013, περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας, περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ταμείο Συνοχής και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 (ΕΕ L ...).

+++++ ΕΕ: να συμπληρωθεί ο αριθμός του κανονισμού (COD 2011/0276) στην αιτιολογική σκέψη και ο αριθμός, η ημερομηνία έκδοσης και τα στοιχεία δημοσίευσης του κανονισμού στην υποσημείωση 8.

- (12) Η ανάσχεση και η αντιστροφή της απώλειας βιοποικιλότητας και η βελτίωση της αποδοτικότητας των πόρων, σε συνδυασμό με την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών και των σχετικών με την υγεία ανησυχιών, παραμένουν οι βασικές προκλήσεις για την Ένωση. Αυτές οι προκλήσεις απαιτούν αυξημένες προσπάθειες σε επίπεδο Ένωσης για την παροχή λύσεων και βέλτιστων πρακτικών που βοηθούν *στην επίτευξη* των στόχων της ανακοίνωσης της Επιτροπής με ημερομηνία 3 Μαρτίου 2010 και τίτλο «Ευρώπη 2020: Στρατηγική για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη» (η «Στρατηγική ‘Ευρώπη 2020’»). Επιπρόσθετα, η συνολική βελτίωση της διακυβέρνησης, ιδίως δε μέσω της ευαισθητοποίησης και συμμετοχής *των ενδιαφερομένων*, είναι ουσιώδης προϋπόθεση για την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων. Συνεπώς, το υποπρόγραμμα «Περιβάλλον» θα πρέπει να περιλαμβάνει τρεις τομείς προτεραιότητας για δράση: Περιβάλλον και αποδοτικότητα των πόρων, *Φύση και* Βιοποικιλότητα, Περιβαλλοντική διακυβέρνηση και πληροφόρηση. Τα έργα που χρηματοδοτούνται από το πρόγραμμα LIFE θα πρέπει να μπορούν να συμβάλλουν στην επίτευξη των συγκεκριμένων στόχων σε περισσότερους του ενός από τους τρεις αυτούς τομείς προτεραιότητας και να συνεπάγονται τη συμμετοχή περισσότερων του ενός κρατών μελών.

- (13) Η ανακοίνωση της Επιτροπής με ημερομηνία 20 Σεπτεμβρίου 2011 και τίτλο «Χάρτης πορείας για μια αποδοτική, από πλευράς πόρων, Ευρώπη» **πρότεινε** τα ορόσημα και τις δράσεις που απαιτούνται προκειμένου να μπει η Ένωση στο δρόμο που οδηγεί στην αποδοτική, από πλευράς πόρων, και βιώσιμη ανάπτυξη. Συνεπώς, ο τομέας προτεραιότητας «Περιβάλλον και αποδοτικότητα των πόρων» θα πρέπει να υποστηρίζει την αποτελεσματική υλοποίηση της περιβαλλοντικής πολιτικής της Ένωσης από τον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα, ιδίως δε στους περιβαλλοντικούς κλάδους που καλύπτονται από τον χάρτη πορείας που οδηγεί σε μια αποδοτική, από πλευράς πόρων, Ευρώπη διασφαλίζοντας την ανάπτυξη και ανταλλάσσοντας νέες λύσεις και βέλτιστες πρακτικές. ***Σε αυτό το πλαίσιο, η Επιτροπή θα πρέπει να διασφαλίζει τη συνέπεια και να αποφεύγει την αλληλεπικάλυψη με το «Ορίζοντας 2020».***

- (14) Στην ανακοίνωσή της, με ημερομηνία 3 Μαΐου 2011 και τίτλο «Η ασφάλεια ζωής μας, το φυσικό μας κεφάλαιο: στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2020» (η «Στρατηγική της Ένωσης για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2020»), η Επιτροπή έθεσε τους στόχους για την ανάσχεση και αντιστροφή της απώλειας βιοποικιλότητας. Οι στόχοι αυτοί περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, την πλήρη εφαρμογή της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου¹ και της οδηγίας 2009/147/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου², καθώς και τη διατήρηση και αποκατάσταση των οικοσυστημάτων και των υπηρεσιών τους. Το πρόγραμμα LIFE θα πρέπει να συμβάλλει στην επίτευξη αυτών των στόχων. Συνεπώς, ο τομέας προτεραιότητας «**Φύση και Βιοποικιλότητα**» θα πρέπει να εστιάζεται στην υλοποίηση και διαχείριση του δικτύου Natura 2000, που συστήθηκε βάσει της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, ιδίως δε σε σχέση με τα πλαίσια δράσης προτεραιότητας που **καταρτίστηκε με βάση το άρθρο 8 αυτής** της οδηγίας, στην ανάπτυξη και διάδοση βέλτιστων πρακτικών σχετικών με τη βιοποικιλότητα, και στις οδηγίες 92/43/ΕΟΚ και 2009/147/ΕΚ, καθώς και στις ευρύτερες σχετικές με τη βιοποικιλότητα προκλήσεις που προσδιορίζονται στην Στρατηγική της Ένωσης για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2020.

---

¹ Οδηγία 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 1992, για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας (ΕΕ L 206 της 22.7.1992, σ. 7).

² Οδηγία 2009/147/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Νοεμβρίου 2009, περί της διατηρήσεως των αγρίων πτηνών (ΕΕ L 20 της 26.1.2010, σ. 7).

- (15) *Η συμβολή του προγράμματος LIFE στις ανάγκες ετήσιας χρηματοδότησης του δικτύου Natura 2000 θα πρέπει να εξετασθεί στο πλαίσιο της εξασφάλισης των δαπανών για τη βιοποικιλότητα από άλλα ταμεία της Ένωσης. Θα πρέπει να αποδίδεται ιδιαίτερη σημασία στα ολοκληρωμένα έργα βάσει του προγράμματος LIFE ως συντονισμένο χρηματοδοτικό μηχανισμό για το δίκτυο Natura 2000, δεδομένου του δυναμικού τους να μοχλεύουν πόρους και να αυξάνουν την απορροφητική ικανότητα για δαπάνες που αφορούν τη φύση και βιοποικιλότητα στο πλαίσιο άλλων ενωσιακών ταμείων.*
- (16) Τα δάση διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο για το περιβάλλον και το κλίμα όσον αφορά, παραδείγματος χάριν, τη βιοποικιλότητα, τα ύδατα, το έδαφος και τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και την προσαρμογή σε αυτήν. Τα δάση και το έδαφος βοηθούν στη ρύθμιση του κλίματος, απορροφώντας το διοξείδιο του άνθρακα (CO₂) από την ατμόσφαιρα και αποθηκεύοντας τεράστιες ποσότητες άνθρακα. Προκειμένου να βελτιστοποιηθεί ο ρόλος αυτός, απαιτείται η παροχή συναφών, συμβατών δεδομένων και πληροφοριών. Ο παρών κανονισμός θα πρέπει, συνεπώς, να αποτελεί επίσης ένα πλαίσιο για την υποστήριξη συνεργειών μεταξύ των περιβαλλοντικών και κλιματικών δράσεων σχετικά με τα δάση και το έδαφος, ***συμπεριλαμβανομένης της εποπτείας αυτών των δράσεων***. Άλλοι τομείς αυξημένων συνεργειών είναι η έλλειψη υδάτων και οι ξηρασίες, καθώς και η διαχείριση κινδύνων πλημμυρών.

- (17) *Με σκοπό να τελειοποιηθεί η χρήση των πόρων του προγράμματος LIFE, θα πρέπει να ενθαρρύνονται οι συνέργειες μεταξύ των δράσεων του υποπρογράμματος «Περιβάλλον», ιδίως όσον αφορά την προστασία της βιοποικιλότητας, και των μέτρων μετριασμού της αλλαγής του κλίματος και προσαρμογής σε αυτήν, δυνάμει του υποπρογράμματος «Δράση για το κλίμα».*
- (18) Η ανακοίνωση της Επιτροπής, με ημερομηνία 15 Δεκεμβρίου 2011 και τίτλο «Χάρτης πορείας για τη μετάβαση σε μια ανταγωνιστική οικονομία χαμηλών επιπέδων ανθρακούχων εκπομπών το 2050» (ο «Χάρτης πορείας 2050»), αναγνώρισε ότι οι δοκιμές νέων προσεγγίσεων για τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής θα εξακολουθήσουν να είναι ουσιώδεις παράγοντες για τη μετάβαση προς μια οικονομία χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών. **Πρέπει** επίσης να εξασφαλισθεί η προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, ως εγκάρσια προτεραιότητα της Ένωσης. Επιπλέον, η προώθηση της διακυβέρνησης και **η ευαισθητοποίηση** είναι ουσιώδη στοιχεία για την επίτευξη εποικοδομητικών αποτελεσμάτων και τη διασφάλιση της συμμετοχής των σχετικών παραγόντων. Συνεπώς, το υποπρόγραμμα «Δράση για το κλίμα» θα πρέπει να υποστηρίζει προσπάθειες που συμβάλλουν σε τρεις τομείς προτεραιότητας: Μετριασμός της κλιματικής αλλαγής, Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και Διακυβέρνηση και πληροφόρηση για το κλίμα. Τα έργα που χρηματοδοτούνται από το πρόγραμμα LIFE θα πρέπει να μπορούν να συμβάλλουν στην επίτευξη των συγκεκριμένων στόχων σε περισσότερους του ενός από τους τρεις αυτούς τομείς προτεραιότητας και να συνεπάγονται τη συμμετοχή περισσότερων του ενός κρατών μελών.

- (19) Ο τομέας προτεραιότητας «Μετριασμός της κλιματικής αλλαγής» θα πρέπει να συμβάλλει στην ανάπτυξη και υλοποίηση της κλιματικής πολιτικής και νομοθεσίας της Ένωσης, ιδίως δε αναφορικά με την παρακολούθηση και την υποβολή εκθέσεων για τα αέρια θερμοκηπίου, τις πολιτικές που σχετίζονται με τις χρήσεις γης, τις αλλαγές χρήσεων γης και τη δασοπονία, **τη διατήρηση των φυσικών συλλεκτών άνθρακα**, το σύστημα εμπορίας εκπομπών, την προσπάθεια των κρατών μελών για τη μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου, τη δέσμευση και αποθήκευση άνθρακα, τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, την ενεργειακή απόδοση, τις μεταφορές και τα καύσιμα, την προστασία του στρώματος του όζοντος και τα φθοριούχα αέρια. **Η κατασκευή υποδομών για τη δέσμευση και αποθήκευση άνθρακα θεωρείται ότι προχωρά πέρα από το πεδίο εφαρμογής του προγράμματος LIFE και, ως εκ τούτου, δεν πρόκειται να λάβει στήριξη.**
- (20) Οι αρχικές επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής είναι ήδη αισθητές στην Ευρώπη και παγκοσμίως, λόγω χάρη οι ακραίες καιρικές συνθήκες που οδηγούν σε πλημμύρες και ξηρασίες, και η άνοδος της θερμοκρασίας και της στάθμης της θάλασσας. Ο τομέας προτεραιότητας «Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή» θα πρέπει λοιπόν να συνδράμει πληθυσμούς, κλάδους της οικονομίας και περιφέρειες να προσαρμοσθούν στις επιπτώσεις αυτές μέσω συγκεκριμένων μέτρων και στρατηγικών προσαρμογής, προκειμένου να διασφαλιστεί η ανθεκτικότητα της Ένωσης. Οι δράσεις στον τομέα αυτόν θα πρέπει να συμπληρώνουν τις δράσεις που είναι επιλέξιμες για χρηματοδότηση στο πλαίσιο του χρηματοδοτικού μέσου πολιτικής προστασίας όπως θεσπίζεται στην απόφαση αριθ. .../.../ΕΕ του Ευρωπαϊκού κοινοβουλίου και του Συμβουλίου¹⁺. **Η κατασκευή υποδομών μεγάλης κλίμακας θεωρείται ότι προχωρά πέρα από το πεδίο εφαρμογής του προγράμματος LIFE και, ως εκ τούτου, δεν πρόκειται να λάβει στήριξη.**

---

¹ Απόφαση .../.../ΕΕ του Ευρωπαϊκού κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της ..., περί μηχανισμού πολιτικής προστασίας της Ένωσης (ΕΕ L ...).

⁺ ΕΕ: Να συμπληρωθεί ο αριθμός της απόφασης (COD 2011/0461) στην αιτιολογική σκέψη και ο αριθμός, η ημερομηνία έκδοσης και τα στοιχεία δημοσίευσης της απόφασης στην υποσημείωση.

- (21) Η πλήρης υλοποίηση της περιβαλλοντικής και κλιματικής **πολιτικής και** νομοθεσίας συνδέεται άρρηκτα με την επίτευξη καλύτερης διακυβέρνησης, τη βελτίωση της συμμετοχής των σχετικών παραγόντων και τη διάδοση πληροφοριών. Επομένως, ο τομέας προτεραιότητας «Διακυβέρνηση και πληροφόρηση» θα πρέπει και στα δύο υπο-προγράμματα να στηρίζει την ανάπτυξη πλατφορμών συνεργασίας και την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών για αποτελεσματικότερη συμμόρφωση και επιβολή της σχετικής νομοθεσίας, **συμπεριλαμβανομένων προγραμμάτων μετεκπαίδευσης για δικαστές και εισαγγελείς**, και τη διασφάλιση της υποστήριξης του κοινού και των ενδιαφερομένων στις προσπάθειες διαμόρφωσης πολιτικής που καταβάλλει η Ένωση στους τομείς του περιβάλλοντος και του κλίματος. Συγκεκριμένα, θα πρέπει να υποστηρίζουν βελτιώσεις ως προς τη διάδοση της βάσης γνώσεων **και των βέλτιστων πρακτικών στην εφαρμογή της ενωσιακής νομοθεσίας**, την ευαισθητοποίηση **και** τη συμμετοχή του κοινού, την πρόσβαση σε πληροφορίες και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά ζητήματα.

- (22) Στο πλαίσιο του παρόντος κανονισμού, η στήριξη θα πρέπει να χορηγείται σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 966/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου¹. Τα έργα που χρηματοδοτούνται σύμφωνα με το πρόγραμμα LIFE θα πρέπει να πληρούν κριτήρια επιλεξιμότητας **και ανάθεσης**, προκειμένου να διασφαλίζεται η καλύτερη δυνατή χρήση των ενωσιακών κεφαλαίων και η προστιθέμενη αξία για την Ένωση. **Κατά την αξιολόγηση της ενωσιακής προστιθέμενης αξίας, η Επιτροπή θα πρέπει να δίνει ιδιαίτερη σημασία, όπως ισχύει στους τομείς προτεραιότητας, στις δυνατότητες αναπαραγωγής και μεταβίβασης των έργων, στη βιωσιμότητα των αποτελεσμάτων τους και στη συμβολή στην επίτευξη των γενικών και ειδικών στόχων των τομέων προτεραιότητας καθώς και στις θεματικές προτεραιότητες που υλοποιούνται μέσω των θεμάτων έργων. Έργα με** διακλαδικές επιπτώσεις θα πρέπει να προωθούνται. Η Επιτροπή θα πρέπει να προάγει και να προωθεί τη χρήση πράσινων δημόσιων συμβάσεων, ιδίως κατά την υλοποίηση έργων.

---

¹ Κανονισμός (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 966/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2012, σχετικά με τους δημοσιονομικούς κανόνες που εφαρμόζονται στον γενικό προϋπολογισμό της Ένωσης και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ, Ευρατόμ) αριθ. 1605/2002 του Συμβουλίου (ΕΕ L 298 της 26.10.2012, σ. 1).

- (23) Προκειμένου να διασφαλίζονται ισότιμοι όροι για όλες τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην εσωτερική αγορά και να αποφεύγονται οι περιττές στρεβλώσεις του ανταγωνισμού, η χρηματοδότηση που παρέχεται στο πλαίσιο του προγράμματος LIFE θα πρέπει να αντιμετωπίζει, κατά περίπτωση, τις αδυναμίες της αγοράς. Επιπλέον, σε **περιπτώσεις όπου** η χρηματοδότηση αποτελεί κρατική ενίσχυση υπό την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), θα πρέπει να διαμορφώνεται **κατά τρόπο που συμφωνεί** με τους κανόνες περί κρατικής ενίσχυσης προκειμένου να αποτρέπονται οι στρεβλώσεις της αγοράς, όπως ο παραγκωνισμός της ιδιωτικής χρηματοδότησης, η δημιουργία αναποτελεσματικών δομών στην αγορά ή η διατήρηση μη αποδοτικών εταιρειών και δεν πρέπει να είναι δυνατή η εφαρμογή της ωσότου εγκριθεί από την Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 108 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ, εκτός εάν συμμορφώνεται με κανονισμό εκδοθέντα βάσει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 994/98¹.

---

¹ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 994/98 του Συμβουλίου, της 7ης Μαΐου 1998, για την εφαρμογή των άρθρων 92 και 93 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας σε ορισμένες κατηγορίες οριζόντιων κρατικών ενισχύσεων (ΕΕ L 142 της 14.5.1998, σ.1).

- (24) Για τη βελτίωση της υλοποίησης της περιβαλλοντικής και κλιματικής πολιτικής και την επέκταση της ενσωμάτωσης κλιματικών και περιβαλλοντικών στόχων σε άλλες πολιτικές, το πρόγραμμα LIFE θα πρέπει να προωθεί έργα που στηρίζουν ολοκληρωμένες προσεγγίσεις για την υλοποίηση της περιβαλλοντικής και κλιματικής νομοθεσίας και πολιτικής. ***Τέτοια ολοκληρωμένα έργα θα πρέπει να λειτουργούν ως συγκεκριμένοι μηχανισμοί για να ενισχύεται η ενσωμάτωση περιβαλλοντικών και κλιματικών στόχων σε άλλες πολιτικές της Ένωσης και στις γενικές ενωσιακές δαπάνες, σύμφωνα με τη στρατηγική «Ευρώπη 2020». Θα πρέπει να δίνουν παραδείγματα καλών πρακτικών για μια συνεκτική και καλά συντονισμένη υλοποίηση της ενωσιακής περιβαλλοντικής και κλιματικής πολιτικής στα κράτη μέλη και στις περιφέρειες.*** Για το υπο-πρόγραμμα «Περιβάλλον», τα ολοκληρωμένα έργα θα πρέπει να εστιάζουν κυρίως στην υλοποίηση της στρατηγικής της Ένωσης για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2020, λαμβάνοντας ιδίως υπόψη την αποτελεσματική διαχείριση και εδραίωση του δικτύου Natura 2000, που δημιουργήθηκε βάσει της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ μέσω της υλοποίησης πλαισίων δράσης προτεραιότητας που ***καταρτίζονται με βάση το*** άρθρο 8 ***αυτής*** της οδηγίας, της οδηγίας 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου¹, και της ■ νομοθεσίας για τα ύδατα και τον αέρα.

---

¹ Οδηγία 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2000, για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων (ΕΕ L 327 της 22.12.2000, σ. 1).

- (25) Τα ολοκληρωμένα έργα, ενώ εστιάζονται στα προσδιοριζόμενα θέματα, θα πρέπει να αποτελούν μηχανισμούς υλοποίησης πολλαπλών σκοπών (π.χ. με σκοπό την επίτευξη περιβαλλοντικών οφελών και τη δημιουργία δυνατοτήτων) που θα επιτρέπουν την επίτευξη αποτελεσμάτων σε άλλους τομείς πολιτικής, ιδίως σχετικά με το θαλάσσιο περιβάλλον σύμφωνα με τους σκοπούς της οδηγίας 2008/56/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου¹. Τα ολοκληρωμένα έργα θα μπορούσαν *επίσης* να προβλέπονται *και* σε άλλους περιβαλλοντικούς τομείς. Για το υπο-πρόγραμμα «Δράση για το κλίμα», τα έργα αυτά θα πρέπει να αφορούν συγκεκριμένα στρατηγικές και έργα για τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και την προσαρμογή σε αυτήν.
- (26) Τα ολοκληρωμένα έργα θα πρέπει να υποστηρίζουν μόνο μια σειρά από συγκεκριμένες δραστηριότητες και μέτρα, ενώ άλλες δραστηριότητες που συμπληρώνουν εκείνες που περιλαμβάνονται στο έργο θα πρέπει να χρηματοδοτούνται από άλλα ενωσιακά χρηματοδοτικά προγράμματα, καθώς και από άλλα εθνικά, περιφερειακά και ιδιωτικά κεφάλαια. Η χρηματοδότηση μέσω του προγράμματος LIFE θα πρέπει να αξιοποιεί συνέργειες και να διασφαλίζει τη συνοχή μεταξύ διάφορων ενωσιακών χρηματοδοτικών πηγών, εξασφαλίζοντας τη στρατηγική εστίαση στο περιβάλλον και στο κλίμα *και εξασφαλίζοντας επίσης την απλοποίηση των διαδικασιών*.

---

¹ Οδηγία 2008/56/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Ιουνίου 2008, περί πλαισίου κοινοτικής δράσης στο πεδίο της πολιτικής για το θαλάσσιο περιβάλλον (οδηγία πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική) (ΕΕ L 164 της 25.6.2008, σ. 19).

- (27) *Τα ολοκληρωμένα έργα, που δίνουν ιδιαίτερη σημασία στην εφαρμογή της ενωσιακής περιβαλλοντικής και κλιματικής νομοθεσίας και πολιτικής, μέσω ολοκληρωμένων προσεγγίσεων, απαιτούν την ανάληψη δράσης σε ολόκληρη την Ένωση και για όλους τους τομείς στους οποίους στοχεύει ο παρών κανονισμός. Αυτό απαιτεί την εισαγωγή ενός δείκτη κατανομής στη διαδικασία επιλογής, για να διευκολυνθεί η γεωγραφική ισορροπία και να επιδιώξουν τα κράτη μέλη, υποστηριζόμενα, αν χρειαστεί, από κάποιο έργο τεχνικής βοήθειας του LIFE, την προετοιμασία και υποβολή πρότασης για τουλάχιστον ένα ολοκληρωμένο έργο κατά τη διάρκεια της περιόδου προγραμματισμού του LIFE.*
- (28) *Λόγω του καινοφανούς χαρακτήρα της προσέγγισης του ολοκληρωμένου έργου, οι συμμετέχοντες θα πρέπει να λαμβάνουν στήριξη, όταν χρειάζεται, με τεχνική βοήθεια. Μία διαδικασία υποβολής αιτήσεως σε δύο στάδια θα πρέπει να καταστήσει ευκολότερη τη φάση υποβολής αιτήσεως. Κατά το πρώτο στάδιο, ένα χρηματοδοτικό σχέδιο θα πρέπει να δηλώνει ποιοι άλλοι ενωσιακοί, εθνικοί ή ιδιωτικοί πόροι πρόκειται να ενεργοποιηθούν και σε ποιο βαθμό. Μόνο κατά το δεύτερο στάδιο θα πρέπει να απαιτούνται δηλώσεις προθέσεων εκ μέρους τουλάχιστον μίας ακόμη χρηματοδοτικής πηγής, για να διασφαλισθεί ότι υλοποιείται η απαίτηση ενεργοποίησης μίας ακόμη χρηματοδοτικής πηγής. Ο βαθμός στον οποίο ενεργοποιούνται άλλοι ενωσιακοί πόροι θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη κατά τη φάση ανάθεσης.*

- (29) *Η επιτυχία των ολοκληρωμένων έργων προϋποθέτει τη στενή συνεργασία μεταξύ εθνικών, περιφερειακών και τοπικών αρχών και των μη κρατικών παραγόντων τους οποίους αφορούν οι στόχοι του προγράμματος LIFE. Θα πρέπει επομένως να εφαρμόζονται οι αρχές της διαφάνειας και της δημοσιοποίησης των αποφάσεων που αφορούν την ανάπτυξη, την υλοποίηση, την αξιολόγηση και την παρακολούθηση των έργων.*
- (30) *Σύμφωνα με τις αρχές της αλληλεγγύης και επιμερισμού των ευθυνών, για έργα του υπο-προγράμματος σχετικά με το περιβάλλον, άλλα από τα ολοκληρωμένα έργα, θα πρέπει να πραγματοποιείται αναλογική κατανομή των πόρων μεταξύ όλων των κρατών μελών για τη διάρκεια του πρώτου πολυετούς προγράμματος εργασίας μέσω της θέσπισης ενδεικτικών εθνικών κατανομών.*
- (31) *Για να οικοδομηθεί στα κράτη μέλη δυναμικό συμμετοχής στο πρόγραμμα LIFE, θα πρέπει να διατίθεται εγγυημένη χρηματοδότηση για έργα οικοδόμησης δυναμικού σε όσα κράτη μέλη πληρούν τις σχετικές απαιτήσεις που καθορίζονται στον παρόντα κανονισμό. Μια τέτοια χρηματοδότηση θα πρέπει να διατίθεται με βάση συμπεφωνημένο σχέδιο οικοδόμησης δυναμικού που περιγράφει τις απαιτούμενες παρεμβάσεις και χρηματοδότηση.*

- (32) *Η ποιότητα θα πρέπει να λειτουργήσει ως πρωταρχικό κριτήριο που διέπει τη διαδικασία αξιολόγησης και ανάθεσης του έργου στο πρόγραμμα LIFE. Οι δείκτες κατανομής που εισάγονται με σκοπό να αντικατοπτρίζεται η γεωγραφική ισορροπία έχουν ενδεικτικό χαρακτήρα και δεν θα πρέπει να σημαίνουν εξασφαλισμένα κεφάλαια ή πιστώσεις ανά κράτος μέλος.*
- (33) Η Ένωση είναι μέρος στη Σύμβαση σχετικά με την πρόσβαση στην πληροφορία, τη συμμετοχή του κοινού και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα (η «Σύμβαση Aarhus») της Οικονομικής Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για την Ευρώπη (ΟΕΕ/ΟΗΕ). Συνεπώς, θα πρέπει να υποστηρίζεται το έργο μη κυβερνητικών οργανώσεων (ΜΚΟ) *και δικτύων μη κερδοσκοπικών φορέων που επιδιώκουν στόχο γενικού ενωσιακού ενδιαφέροντος*, εφόσον υποστηρίζουν αποτελεσματικά τους στόχους της Σύμβασης Aarhus, ενισχύοντας τον προβληματισμό και τις απόψεις των πολιτών της Ένωσης στο πλαίσιο της διαδικασίας ανάπτυξης πολιτικών, ενώ υποστηρίζουν επίσης την υλοποίησή της και την ευαισθητοποίηση για περιβαλλοντικά και κλιματικά προβλήματα και αντιδράσεις σε πολιτικές. Το πρόγραμμα LIFE ενδείκνυται να υποστηρίζει μεγάλο εύρος ΜΚΟ *καθώς και δικτύων μη κερδοσκοπικών φορέων που επιδιώκουν στόχο γενικού ενωσιακού συμφέροντος και δραστηριοποιούνται κατά κύριο λόγο στον τομέα του περιβάλλοντος ή της κλιματικής δράσης, μέσω της ανταγωνιστικής και διαφανούς χορήγησης λειτουργικών επιχορηγήσεων, προκειμένου να τις βοηθούν να συνεισφέρουν αποτελεσματικά στην πολιτική της Ένωσης και να προωθούν και να ενισχύουν την εφαρμογή και επιβολή των ενωσιακών περιβαλλοντικών και κλιματικών στόχων*, αλλά και στηρίζοντας και ενισχύοντας την ικανότητά τους να καταστούν αποδοτικότεροι εταίροι.

- (34) Προκειμένου να επιτελέσει τον ρόλο της ως προς την ανάληψη πρωτοβουλίας για την ανάπτυξη και την υλοποίηση της περιβαλλοντικής και κλιματικής πολιτικής, η Επιτροπή θα πρέπει να χρησιμοποιεί πόρους από το πρόγραμμα LIFE προκειμένου να υποστηρίξει την έναρξη, την υλοποίηση και την ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής και κλιματικής πολιτικής και νομοθεσίας της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένης της αγοράς υπηρεσιών και αγαθών. Οι χρηματοδοτικοί πόροι που κατανέμονται σε δραστηριότητες επικοινωνίας βάσει του παρόντος κανονισμού **θα πρέπει να** καλύπτουν επίσης την εταιρική επικοινωνία σχετικά με τις πολιτικές προτεραιότητες της Ένωσης **καθώς και σχετικά με το καθεστώς εφαρμογής και μεταφοράς ολόκληρης της βασικής ενωσιακής νομοθεσίας για το περιβάλλον και το κλίμα.**
- (35) Το σημερινό χάσμα στην αγορά μεταξύ της ζήτησης και της προσφοράς δανείων, ιδίων κεφαλαίων και κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου είναι πιθανόν να εξακολουθήσει να υφίσταται στο πλαίσιο της οικονομικής κρίσης και, κατά περίπτωση, συνεπώς, να επιτρέψει τη χρήση χρηματοδοτικών μέσων για την υποστήριξη έργων που έχουν τη δυνατότητα δημιουργίας εσόδων στους τομείς του περιβάλλοντος ή του κλίματος. Τα χρηματοδοτικά μέσα που υποστηρίζονται από το πρόγραμμα LIFE θα πρέπει να χρησιμοποιούνται για την αντιμετώπιση συγκεκριμένων αναγκών της αγοράς με οικονομικά αποδοτικό τρόπο, σύμφωνα με τους στόχους του προγράμματος, και δεν θα πρέπει να παραγκωνίζουν την ιδιωτική χρηματοδότηση. Τα χρηματοδοτικά μέσα θα πρέπει να μπορούν να συνδυάζονται με επιχορηγήσεις χρηματοδοτούμενες από τον ενωσιακό προϋπολογισμό, μεταξύ άλλων βάσει του παρόντος κανονισμού.

- (36) Η πείρα από προγενέστερα προγράμματα LIFE ανέδειξε την ανάγκη εστίασης των προσπαθειών σε συγκεκριμένες περιβαλλοντικές και κλιματικές προτεραιότητες και συγκεκριμένους τομείς δράσης. ***Αυτές οι θεματικές προτεραιότητες θα πρέπει να μην είναι εξαντλητικές, προκειμένου να δίνεται στους αιτούντες η δυνατότητα να υποβάλλουν προτάσεις σε άλλους τομείς καθώς και να ενσωματώνουν νέες ιδέες και να αντιδρούν σε νέες προκλήσεις.*** Τα πολυετή προγράμματα εργασιών θα πρέπει ***επίσης*** να είναι ευέλικτα για την επίτευξη των στόχων και σκοπών του προγράμματος LIFE, διασφαλίζοντας παράλληλα την απαραίτητη σταθερότητα ***των θεμάτων έργων που εφαρμόζουν τους τομείς προτεραιότητας,*** προκειμένου να επιτρέπουν στους πιθανούς αιτούντες να σχεδιάζουν, να συντάσσουν και να υποβάλλουν προτάσεις. ***Το πρώτο*** πολυετές πρόγραμμα εργασίας θα πρέπει να ισχύει τουλάχιστον για ***τέσσερα*** έτη και να ***ακολουθείται από δεύτερο πρόγραμμα εργασίας διάρκειας τριών ετών.*** ***Αμφότερα τα προγράμματα εργασίας θα πρέπει να περιλαμβάνουν μη εξαντλητικό κατάλογο θεμάτων έργων που εφαρμόζουν τις θεματικές προτεραιότητες.***

(37) *Η πείρα από τα προηγούμενα προγράμματα LIFE έχει αναδείξει τη σημασία των εθνικών σημείων επαφής του LIFE, ιδίως όσον αφορά την παροχή στήριξης στους αιτούντες και τους δικαιούχους άρα και τη συμβολή στην επιτυχή εφαρμογή του προγράμματος. Το σύστημα εθνικών και περιφερειακών σημείων επαφής του LIFE θα πρέπει συνεπώς να συνεχισθεί και, ει δυνατόν, να ενισχυθεί, ιδίως σε κράτη μέλη με χαμηλή απορρόφηση έργων, και θα πρέπει να ενισχυθεί η συνεργασία μεταξύ της Επιτροπής και των εθνικών σημείων επαφής του LIFE καθώς και μεταξύ εθνικών και περιφερειακών σημείων επαφής του LIFE. Η πείρα από τα προηγούμενα προγράμματα LIFE έχει επίσης αναδείξει τη σημασία της διασφάλισης αποτελεσματικής διάδοσης των αποτελεσμάτων των έργων και δραστηριοτήτων δικτύωσης, προκειμένου να αυξηθεί το αποτέλεσμα μόχλευσης και η ενωσιακή προστιθέμενη αξία του προγράμματος LIFE, ιδίως μέσω της διοργανώσεως σεμιναρίων, εργαστηρίων και άλλων δραστηριοτήτων που αποσκοπούν στην ανταλλαγή εμπειριών, γνώσεων και χρηστών πρακτικών εντός της Ενώσεως. Η Επιτροπή θα πρέπει συνεπώς να συνεχίσει και να ενισχύσει τις στοχευμένες δραστηριότητες διάδοσης, συμπεριλαμβανομένων όσων εστιάζονται ειδικά στα ολοκληρωμένα έργα, ιδίως σε κράτη μέλη με χαμηλή απορρόφηση έργων και σε σχέση με συγκεκριμένους τομείς, αλλά και να διευκολύνει τη συνεργασία και την ανταλλαγή εμπειριών μεταξύ των δικαιούχων του LIFE και άλλων. Η Επιτροπή θα πρέπει επίσης να συνεχίσει να δημοσιεύει τακτικά καταλόγους έργων που χρηματοδοτούνται μέσω του προγράμματος LIFE, συμπεριλαμβανομένων σύντομης περιγραφής των στόχων και των αποτελεσμάτων που επιτεύχθηκαν και σύνοψης των κεφαλαίων που δεσμεύθηκαν με τη χρήση κατάλληλων μέσων και τεχνολογιών.*

- (38) Προκειμένου να απλοποιηθεί το πρόγραμμα LIFE και να μειωθεί ο διοικητικός φόρτος για τους αιτούντες και τους δικαιούχους, θα πρέπει να γίνεται πιο εκτεταμένη χρήση κατ' αποκοπή και εφάπαξ ποσών, *χωρίς να διακυβεύονται η επιλεξιμότητα του ΦΠΑ και των δαπανών του μόνιμου προσωπικού σύμφωνα με τις διατάξεις του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 966/2012. Κατά την τρέχουσα πρακτική, το σύνολο των εισφορών των δημοσίων οργανισμών (ως κύριου δικαιούχου και/ή συμπράττοντος δικαιούχου) στο έργο θα πρέπει να υπερβαίνει τουλάχιστον κατά 2% το σύνολο των δαπανών μισθοδοσίας του προσωπικού των εθνικών διοικήσεων που επιφορτίσθηκε με το έργο. Τα ταμεία της Ένωσης δεν θα πρέπει να χρησιμοποιούνται για να ενισχύουν εθνικούς προϋπολογισμούς, παραδείγματος χάριν καλύπτοντας δαπάνες για ΦΠΑ. Ωστόσο, δεν είναι διαθέσιμες αρκετές πληροφορίες σχετικά με τα ποσά ενωσιακών πόρων που χρησιμοποιούνται για την κάλυψη του ΦΠΑ. Η Επιτροπή θα πρέπει, επομένως, να προβλέψει επισκόπηση, κατά τις ενδιάμεσες και εκ των υστέρων αξιολογήσεις του προγράμματος LIFE, των επιστροφών ΦΠΑ ανά κράτος μέλος που ζήτησαν οι δικαιούχοι έργων του προγράμματος LIFE κατά το στάδιο τελικής καταβολής.*
- (39) *Τα ανώτατα ποσοστά συγχρηματοδότησης θα πρέπει να ορισθούν στο ύψος που είναι αναγκαίο για να διατηρηθεί το αποτελεσματικό επίπεδο στήριξης που παρέχεται μέσω του προγράμματος LIFE.*

- (40) Το πρόγραμμα LIFE και τα υπο-προγράμματά του θα πρέπει να παρακολουθούνται τακτικά και να αξιολογούνται βάσει αντίστοιχων δεικτών επιδόσεων, προκειμένου να επιδέχονται αναπροσαρμογών, **συμπεριλαμβανομένης οποιασδήποτε αναγκαίας αναθεώρησης των θεματικών προτεραιοτήτων. Κατά την περαιτέρω ανάπτυξη δεικτών επιδόσεων για την αξιολόγηση προγραμμάτων και έργων, η Επιτροπή θα πρέπει να δίδει έμφαση στην παρακολούθηση της ποιότητας βάσει δεικτών επιδόσεων και των αναμενόμενων αποτελεσμάτων και αντικτύπων. Η Επιτροπή θα πρέπει να προτείνει επίσης μέθοδο για την παρακολούθηση της μακροχρόνιας επιτυχίας των έργων, ιδίως στον τομέα της φύσης και της βιοποικιλότητας.** Προκειμένου να αποδειχθούν τα κοινά οφέλη που μπορούν να αποφέρουν αμφότερα τα υπο-προγράμματα στη δράση για το κλίμα και στη βιοποικιλότητα και να παρέχεται πληροφόρηση για το επίπεδο δαπανών, η παρακολούθηση του προγράμματος LIFE θα πρέπει να εντοπίζει τις δαπάνες που σχετίζονται με το κλίμα και τη βιοποικιλότητα, όπως ορίζεται στην ανακοίνωση «Προϋπολογισμός για την Ευρώπη 2020». Αυτός ο εντοπισμός θα πρέπει να βασίζεται σε μια απλή μεθοδολογία, κατατάσσοντας τις δαπάνες σε μία από της εξής τρεις κατηγορίες: δαπάνες που σχετίζονται μόνο με το κλίμα / τη βιοποικιλότητα (αποτιμώνται στο 100 %), δαπάνες που σχετίζονται σημαντικά με το κλίμα / τη βιοποικιλότητα (υπολογίζονται σε 40 %), και δαπάνες που δεν σχετίζονται με το κλίμα / τη βιοποικιλότητα (υπολογίζονται σε 0 %). Αυτή η μεθοδολογία δεν θα πρέπει να αποκλείει τη χρήση ακριβέστερων μεθοδολογιών, κατά περίπτωση.

- (41) *Με δεδομένες τη μακρά πείρα της Επιτροπής στη διαχείριση του προγράμματος LIFE και των έργων του, και τις θετικές εμπειρίες των δικαιούχων του LIFE με τις εξωτερικές ομάδες παρακολούθησης, η διαχείριση του προγράμματος LIFE θα πρέπει να παραμείνει στο πλαίσιο της Επιτροπής. Οποιαδήποτε αλλαγή στη δομή της διαχείρισης του προγράμματος LIFE και των έργων του θα πρέπει να υπόκειται σε εκ των προτέρων ανάλυση κόστους-ωφέλειας και να αποδίδει ιδιαίτερη προσοχή στη διασφάλιση επαρκούς και ολοκληρωμένης εμπειρογνωμοσύνης, ιδίως στον τομέα προτεραιότητας Φύση και Βιοποικιλότητα.*
- (42) Τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης θα πρέπει να προστατεύονται μέσω αναλογικών μέτρων καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου των δαπανών, συμπεριλαμβανομένης της πρόληψης, του εντοπισμού και της διερεύνησης παρατυπιών, της ανάκτησης κεφαλαίων που απωλέσθηκαν, καταβλήθηκαν αχρεωστήτως ή χρησιμοποιήθηκαν εσφαλμένα και, κατά περίπτωση, των κυρώσεων.

- (43) *Προκειμένου να διασφαλισθεί η καλύτερη δυνατή αξιολόγηση της χρήσης των ενωσιακών πόρων, θα πρέπει να ανατεθεί στην Επιτροπή η εξουσία έκδοσης πράξεων σύμφωνα με το άρθρο 290 της ΣΛΕΕ όσον αφορά τους δείκτες επιδόσεων που εφαρμόζονται σε θεματικές προτεραιότητες για το υπο-πρόγραμμα «Περιβάλλον» και τους τομείς προτεραιότητας για το υπο-πρόγραμμα «Δράση για το κλίμα», την εξουσία τροποποίησης των θεματικών προτεραιοτήτων που περιλαμβάνονται στο Παράρτημα III και την αύξηση του ποσοστού του προϋπολογισμού που διατίθεται σε ενισχύσεις για έργα που στηρίζουν τη διατήρηση της φύσης και της βιοποικιλότητας. Συνεπώς, είναι ιδιαίτέρως σημαντικό η Επιτροπή να προβεί στις κατάλληλες διαβουλεύσεις, και σε επίπεδο εμπειρογνομόνων, κατά τις προπαρασκευαστικές εργασίες της. Η Επιτροπή, κατά την προετοιμασία και τη σύνταξη κατ' εξουσιοδότηση πράξεων, θα πρέπει να διασφαλίζει την κατά τον δέοντα τρόπο ταυτόχρονη και έγκαιρη διαβίβαση των συναφών εγγράφων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο.*

- (44) *Προκειμένου να διασφαλίζονται ομοιόμορφες συνθήκες για την υλοποίηση του παρόντος κανονισμού σε σχέση με την έκδοση των πολυετών προγραμμάτων εργασίας, θα πρέπει να ανατεθούν στην Επιτροπή εκτελεστικές αρμοδιότητες. Οι εξουσίες αυτές θα πρέπει να ασκούνται σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 182/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου¹.*
- (45) *Αν η επιτροπή για το πρόγραμμα LIFE για το περιβάλλον και τη δράση για το κλίμα δεν εκδίδει γνωμοδότηση σχετικά με το σχέδιο εκτελεστικής πράξης, η Επιτροπή, σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφος 4 δεύτερο εδάφιο του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 182/2011, δεν θα πρέπει να εκδώσει το σχέδιο εκτελεστικής πράξης. Η προσφυγή σε αυτή τη διαδικασία θα πρέπει να δικαιολογείται, μεταξύ άλλων, από την ανάγκη να εκτιμηθεί η αναλογική κατανομή κονδυλίων μεταξύ ολοκληρωμένων έργων, ιδίως το ανώτατο ποσό που μπορεί να λάβει ένα ολοκληρωμένο έργο.*

---

¹ *Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 182/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Φεβρουαρίου 2011, για τη θέσπιση κανόνων και γενικών αρχών σχετικά με τους τρόπους ελέγχου από τα κράτη μέλη της άσκησης εκτελεστικών αρμοδιοτήτων από την Επιτροπή (ΕΕ L 55 της 28.2.2011, σ. 13).*

- (46) Προκειμένου να διασφαλισθεί η αποδοτική μετάβαση μεταξύ των μέτρων που εκδίδονται βάσει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 614/2007 και του προγράμματος LIFE, είναι απαραίτητο να συνεχισθεί η παρακολούθηση, ο έλεγχος και η ποιοτική αξιολόγηση των δράσεων που χρηματοδοτούνται βάσει του εν λόγω κανονισμού μετά τη λήξη του.
- (47) Η προστιθέμενη αξία του προγράμματος LIFE απορρέει από την ιδιαιτερότητα της προσέγγισης και της εστίασής του, πράγμα που καθιστά τις παρεμβάσεις του ιδιαίτερα προσαρμοσμένες στις περιβαλλοντικές και κλιματικές ανάγκες. Το πρόγραμμα LIFE μπορεί να συμβάλει σε αποδοτικότερη υλοποίηση των περιβαλλοντικών πολιτικών από ό,τι η επιμέρους δράση των κρατών μελών, μέσω της αυξημένης συγκέντρωσης πόρων και τεχνογνωσίας. Επίσης, παρέχει την πλατφόρμα για την ανάπτυξη και ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και γνώσεων, τη βελτίωση, προώθηση και επιτάχυνση αλλαγών στην υλοποίηση του κεκτημένου, και τη δημιουργία δυνατοτήτων, υποστηρίζοντας ιδιωτικούς φορείς, ιδίως ΜΜΕ, στη δοκιμή τεχνολογιών και λύσεων μικρής κλίμακας, και επιτρέποντας στα κράτη μέλη και στους συμμετέχοντες να μαθαίνουν ο ένας από τον άλλον. Επιπροσθέτως, το πρόγραμμα LIFE δημιουργεί συνέργειες διάφορων κοινοτικών και εθνικών ταμείων, μοχλεύοντας παράλληλα πρόσθετα εθνικά και ιδιωτικά κεφάλαια, αυξάνοντας έτσι τη συνοχή της παρέμβασης της Ένωσης και προάγοντας μια πιο ομοιόμορφη υλοποίηση του κεκτημένου.

(48) Εφόσον οι στόχοι του παρόντος κανονισμού, δηλαδή η συμβολή στην υλοποίηση και ανάπτυξη της περιβαλλοντικής και κλιματικής πολιτικής και νομοθεσίας της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένης της ενσωμάτωσης των περιβαλλοντικών και κλιματικών στόχων σε άλλες πολιτικές, και η προώθηση της βελτίωσης της διακυβέρνησης, δεν μπορούν να υλοποιηθούν επαρκώς από τα κράτη μέλη μπορούν όμως, λόγω της κλίμακας και των αποτελεσμάτων του παρόντος κανονισμού, να υλοποιούνται καλύτερα σε επίπεδο Ένωσης, η Ένωση μπορεί να εκδίδει μέτρα, σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας, όπως ορίζεται στο άρθρο 5 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, όπως ορίζεται στο ίδιο άρθρο, ο παρών κανονισμός δεν υπερβαίνει τα αναγκαία όρια για την επίτευξη αυτών των στόχων.

(49) *Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 614/2007 θα πρέπει, επομένως, να καταργηθεί,*

ΕΞΕΔΩΣΑΝ ΤΟΝ ΠΑΡΟΝΤΑ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ:

ΤΙΤΛΟΣ Ι

Το Πρόγραμμα για το Περιβάλλον και τη Δράση για το Κλίμα (LIFE)

Άρθρο 1

Θέσπιση

Ο παρών κανονισμός θεσπίζει ένα Πρόγραμμα για το Περιβάλλον και τη Δράση για το Κλίμα, το οποίο καλύπτει την περίοδο από την 1η Ιανουαρίου 2014 έως την 31η Δεκεμβρίου 2020 (■ το «πρόγραμμα LIFE »).

Άρθρο 2

Ορισμοί

Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού , ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

- α) ως «πilotικά έργα», **νοούνται** έργα που εφαρμόζουν τεχνική ή μέθοδο η οποία δεν έχει εφαρμοστεί ούτε έχει δοκιμαστεί στο παρελθόν, ή αλλού, αποφέρουν πιθανά περιβαλλοντικά ή κλιματικά οφέλη σε σύγκριση με τις τρέχουσες βέλτιστες πρακτικές **και μπορούν να εφαρμοσθούν μεταγενέστερα σε ευρύτερη κλίμακα σε παρόμοιες καταστάσεις**.
- β) ως «έργα επίδειξης», **νοούνται** έργα που θέτουν σε εφαρμογή, δοκιμάζουν, αξιολογούν και διαδίδουν ενέργειες, μεθοδολογίες ή προσεγγίσεις που είναι καινούριες ή άγνωστες στο πλαίσιο του συγκεκριμένου έργου, όπως το γεωγραφικό, οικολογικό, κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο , και οι οποίες θα μπορούσαν να εφαρμοσθούν αλλού σε παρόμοιες περιστάσεις.

- γ) ως «έργα βέλτιστων πρακτικών», **νοούνται** έργα που εφαρμόζουν κατάλληλες, οικονομικά αποδοτικές, τελευταίου τύπου τεχνικές, μεθόδους και προσεγγίσεις, λαμβανομένου υπόψη του συγκεκριμένου πλαισίου του έργου·
- δ) ως «ολοκληρωμένα έργα», **νοούνται** έργα που υλοποιούν ■ σε εκτεταμένη εδαφική κλίμακα, ιδίως περιφερειακή, πολυ-περιφερειακή, εθνική *ή διεθνική* κλίμακα, στρατηγικές ή έργα για το περιβάλλον ή το κλίμα■, **κυρίως στους τομείς της φύσης, συμπεριλαμβανομένων μεταξύ άλλων της διαχείρισης του δικτύου Natura 2000, των υδάτων, των αποβλήτων, του αέρα και του μετριασμού της κλιματικής αλλαγής και της προσαρμογής σε αυτήν, ενώ παράλληλα διασφαλίζεται η συμμετοχή των ενδιαφερομένων και προωθείται ο συντονισμός με τουλάχιστον μία ακόμη σχετική ενωσιακή, εθνική ή ιδιωτική χρηματοδοτική πηγή και η ενεργοποίησή της, όπως απαιτείται από συγκεκριμένη νομοθεσία της Ένωσης για το περιβάλλον ή το κλίμα, τα οποία αναπτύσσονται δυνάμει άλλων πράξεων της Ένωσης ή αναπτύσσονται από τις αρχές κρατών μελών·**
- ε) ως «έργα τεχνικής βοήθειας», **νοούνται** έργα που *παρέχουν, μέσω επιχορηγήσεων για δράση, χρηματοδοτική στήριξη για να βοηθηθούν οι αιτούντες να καταρτίσουν ολοκληρωμένα έργα, και ειδικότερα να διασφαλισθεί ότι αυτά τα έργα συμμορφώνονται με τον χρονισμό, τις τεχνικές και τις οικονομικές απαιτήσεις του προγράμματος LIFE σε συντονισμό με τα ταμεία που αναφέρονται στο άρθρο 8 παράγραφος 3·*

- στ) ως «έργα οικοδόμησης δυναμικού» , νοούνται έργα που παρέχουν, μέσω επιχορηγήσεων για δράση, οικονομική στήριξη στις δραστηριότητες που απαιτούνται για την οικοδόμηση του δυναμικού των κρατών μελών, συμπεριλαμβανομένων εθνικών ή περιφερειακών σημείων επαφής LIFE, προκειμένου να μπορούν τα κράτη μέλη να συμμετέχουν αποτελεσματικότερα στο πρόγραμμα LIFE·
- ζ) ως «προπαρασκευαστικά έργα», νοούνται έργα που **ορίζονται κυρίως από την Επιτροπή σε συνεργασία με τα κράτη μέλη για να** υποστηρίξουν συγκεκριμένες ανάγκες για την ανάπτυξη και υλοποίηση της περιβαλλοντικής ή κλιματικής πολιτικής και νομοθεσίας της Ένωσης·
- η) ως «έργα πληροφόρησης, ευαισθητοποίησης και διάδοσης» , νοούνται έργα που αποσκοπούν στην υποστήριξη της επικοινωνίας, της διάδοσης πληροφοριών και της αύξησης της ευαισθητοποίησης στους τομείς των υπο-προγραμμάτων «Περιβάλλον» και «Δράση για το Κλίμα».

Άρθρο 3

Γενικοί στόχοι και δείκτες επιδόσεων

1. Το πρόγραμμα LIFE έχει συγκεκριμένα τους ακόλουθους γενικούς στόχους:
  - α) να συμβάλει στη στροφή προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, με αποδοτικότητα των πόρων και ανθεκτικότητα στην αλλαγή του κλίματος, στην προστασία και στη βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος, καθώς και στην ανάσχεση και αντιστροφή της απώλειας της βιοποικιλότητας, ***συμπεριλαμβανομένης της στηρίξεως του δικτύου Natura 2000, και στην αντιμετώπιση της υποβάθμισης των οικοσυστημάτων***.
  - β) να βελτιώσει την ανάπτυξη, την υλοποίηση και την επιβολή της περιβαλλοντικής και κλιματικής πολιτικής και νομοθεσίας της Ένωσης ***καθώς και να εννοήσει και να προαγάγει την ολοκλήρωση και την ενσωμάτωση περιβαλλοντικών και κλιματικών στόχων σε άλλες πολιτικές της Ένωσης και στην πρακτική του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, μεταξύ άλλων και μέσω της αύξησης των δυνατοτήτων του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα***.

γ) να υποστηρίξει τη βελτίωση της περιβαλλοντικής και κλιματικής διακυβέρνησης σε όλα τα επίπεδα, *συμπεριλαμβανομένης της βελτιωμένης συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών, των ΜΚΟ και τοπικών παραγόντων*.

δ) να υποστηρίξει την υλοποίηση του 7ου Περιβαλλοντικού Προγράμματος Δράσης.

Επιδιώκοντας τους εν λόγω στόχους, το πρόγραμμα LIFE συμβάλλει στη βιώσιμη ανάπτυξη και στην επίτευξη των στόχων και σκοπών της στρατηγικής «Ευρώπη 2020»: Στρατηγική *καθώς και σχετικών ενωσιακών στρατηγικών και σχεδίων για το περιβάλλον και το κλίμα.*

2. *Οι γενικοί στόχοι που ορίζονται στην παράγραφο 1 επιδιώκονται μέσω των ακόλουθων υποπρογραμμάτων:*

α) το υποπρόγραμμα «Περιβάλλον».

β) το υποπρόγραμμα «Δράση για το Κλίμα».

3. Οι επιδόσεις του προγράμματος LIFE αξιολογούνται, ειδικότερα , με βάση τους ακόλουθους δείκτες:

- α) όσον αφορά τον γενικό στόχο που αναφέρεται στο στοιχείο α) της παραγράφου 1, αποδοτέες περιβαλλοντικές και κλιματικές βελτιώσεις. Σε σχέση με τον στόχο που αφορά τη συμβολή στην ανάσχεση και αντιστροφή της απώλειας βιοποικιλότητας, οι αποδοτέες περιβαλλοντικές βελτιώσεις μετρούνται μέσω του ποσοστού του δικτύου Natura 2000 που αποκαθίσταται ή τίθεται υπό επαρκή διαχείριση, της επιφάνειας και του τύπου των *οικοσυστημάτων* που αποκαθίστανται και του αριθμού και τύπου των *στοχευμένων* οικοτόπων και ειδών των οποίων η κατάσταση διατήρησης βελτιώνεται·
- β) όσον αφορά τους γενικούς στόχους που συνδέονται με την ανάπτυξη και την υλοποίηση που αναφέρεται στο στοιχείο β) της παραγράφου 1, τον αριθμό των παρεμβάσεων που αναπτύσσονται ή αναλαμβάνονται και οι οποίες υλοποιούν έργα, προγράμματα ή στρατηγικές σύμφωνα με την περιβαλλοντική ή κλιματική πολιτική και νομοθεσία της Ένωσης, και τον αριθμό των παρεμβάσεων που προσφέρονται για αναπαραγωγή ή μεταφορά·

- γ) όσον αφορά τους γενικούς στόχους που συνδέονται με την ολοκλήρωση και την ενσωμάτωση που αναφέρεται στο στοιχείο β) της παραγράφου 1, τον αριθμό των παρεμβάσεων που επιτυγχάνουν συνέργειες με άλλα κοινοτικά χρηματοδοτικά προγράμματα ή που ενσωματώνονται σε αυτά, ή οι οποίες ενσωματώνονται στην πρακτική του δημόσιου ή του ιδιωτικού τομέα·
- δ) όσον αφορά τον γενικό στόχο που αναφέρεται στο στοιχείο γ) της παραγράφου 1, τον αριθμό των παρεμβάσεων που υλοποιούνται προκειμένου να διασφαλιστεί η βελτίωση της διακυβέρνησης, της διάδοσης πληροφοριών και της ευαισθητοποίησης σχετικά με τις περιβαλλοντικές πτυχές.

Η Επιτροπή εξουσιοδοτείται να εκδίδει κατ' εξουσιοδότηση πράξεις σύμφωνα με το άρθρο 29, **για να ορίζει περαιτέρω** τους δείκτες επιδόσεων προκειμένου να εφαρμοσθούν **στους τομείς προτεραιότητας και** στις θεματικές προτεραιότητες **που αναφέρονται στο άρθρο 9 και στο Παράρτημα ΙΙΙ , αντίστοιχα , όσον αφορά το υπο-πρόγραμμα «Περιβάλλον» και στο άρθρο 13 όσον αφορά το υπο-πρόγραμμα «Δράση για το Κλίμα».**

Άρθρο 4
Προϋπολογισμός

1. Το χρηματοδοτικό κονδύλιο για την υλοποίηση του προγράμματος LIFE , *για τη χρονική περίοδο από 2014 έως 2020*, καθορίζεται σε **3 456 655 000 EUR σε τρέχουσες τιμές, που ισοδυναμεί με 0,318% του συνολικού ποσού των πιστώσεων αναλήψεως υποχρεώσεων, όπως αναφέρεται στον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. .../2013⁺.**

Οι ετήσιες αναλήψεις υποχρεώσεων εξουσιοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και από το Συμβούλιο εντός του πολυετούς χρηματοδοτικού πλαισίου.

2. Η ανάλυση του προϋπολογισμού για τα υποπρογράμματα έχει ως εξής:
- α) Το ποσό των **2 592 491 250 EUR** από το συνολικό χρηματοδοτικό κονδύλιο που αναφέρεται στην παράγραφο 1 διατίθεται για το υποπρόγραμμα «Περιβάλλον»·
  - β) το ποσό των **864 163 750 EUR** από το συνολικό χρηματοδοτικό κονδύλιο που αναφέρεται στην παράγραφο 1 διατίθεται για το υποπρόγραμμα «Κλιματική δράση».

⁺ **ΕΕ: να προστεθεί ο αριθμός του κανονισμού (έγγραφο ST 11791/13).**

Άρθρο 5

Συμμετοχή τρίτων χωρών στο πρόγραμμα LIFE

Η συμμετοχή στο πρόγραμμα LIFE είναι ανοιχτή στις ακόλουθες χώρες:

- α) Χώρες της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών (ΕΖΕΣ) που είναι μέρη στη συμφωνία σχετικά με τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (ΕΟΧ).
- β) υποψήφιες χώρες , δυνάμει υποψήφιες και προσχωρούσες χώρες , στην Ένωση.
- γ) χώρες για τις οποίες ισχύει η ευρωπαϊκή πολιτική γειτονίας.
- δ) χώρες που έχουν γίνει μέλη του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος, σύμφωνα με τον κανονισμό του Συμβουλίου (ΕΚ) αριθ. 993/1999¹.

Η εν λόγω συμμετοχή επιδιώκεται σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που ορίζονται στις αντίστοιχες διμερείς ή πολυμερείς συμφωνίες που θεσπίζουν τις γενικές αρχές για τη συμμετοχή των εν λόγω τρίτων χωρών σε προγράμματα της Ένωσης.

---

¹ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 933/1999 του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 1999, για τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1210/90 για την ίδρυση του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος και του ευρωπαϊκού δικτύου πληροφοριών και παρατηρήσεων σχετικά με το περιβάλλον (ΕΕ L 117 της 5.5.1999, σ. 1).

Άρθρο 6

Δραστηριότητες εκτός της Ένωσης *ή σε υπερπόντιες χώρες και εδάφη*

1. Με την επιφύλαξη του άρθρου 5, το πρόγραμμα LIFE μπορεί να χρηματοδοτεί δραστηριότητες εκτός της Ένωσης *και σε υπερπόντιες χώρες και εδάφη (ΥΧΕ) σύμφωνα με την απόφαση 2001/822/ΕΚ (απόφαση για τη σύνδεση των Υπερπόντιων Χωρών και Εδαφών)*, υπό τον όρο ότι οι δραστηριότητες αυτές είναι αναγκαίες για την επίτευξη των περιβαλλοντικών και κλιματικών στόχων της Ένωσης *και* για τη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας των παρεμβάσεων που εκτελούνται *σε εδάφη των κρατών μελών όπου ισχύουν οι Συνθήκες*.
2. Στα έργα που αναφέρονται στο άρθρο 18 μπορεί να συμμετέχει νομικό πρόσωπο που έχει συσταθεί εκτός της Ένωσης, υπό τον όρο ότι ο δικαιούχος που συντονίζει το σχέδιο έχει την έδρα του στην Ένωση και η δράση που πρόκειται να εκτελεσθεί εκτός της Ένωσης πληροί τις απαιτήσεις της παραγράφου 1 *του παρόντος άρθρου*.

Άρθρο 7
Διεθνής συνεργασία

Κατά την εξέλιξη της υλοποίησης του προγράμματος LIFE, είναι δυνατή η συνεργασία με συναφείς διεθνείς οργανισμούς, **καθώς και** με τα ιδρύματα και τους φορείς τους, όταν αυτό απαιτείται για την επίτευξη των γενικών στόχων που αναφέρονται στο άρθρο 3.

Άρθρο 8
Συμπληρωματικότητα

1. Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι η υποστήριξη που παρέχεται από το πρόγραμμα LIFE συνάδει με τις πολιτικές και τις προτεραιότητες της Ένωσης και συμπληρώνει τα υπόλοιπα **χρηματοδοτικά** μέσα της Ένωσης, **ενώ εξασφαλίζει παράλληλα την εφαρμογή μέτρων απλοποίησης.**
2. Οι πράξεις που χρηματοδοτούνται βάσει του προγράμματος LIFE συμμορφώνονται με το ενωσιακό και εθνικό δίκαιο, συμπεριλαμβανομένων και των κανόνων της Ένωσης περί κρατικών ενισχύσεων. Συγκεκριμένα, η χρηματοδότηση που χορηγείται βάσει του προγράμματος LIFE η οποία αποτελεί κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ κοινοποιείται στην Επιτροπή από τα κράτη μέλη και δεν μπορεί να υλοποιηθεί ωσότου εγκριθεί από την Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 108 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ, εκτός εάν συμμορφώνεται με κανονισμό εκδοθέντα σύμφωνα με **το άρθρο 2 παράγραφος 1 και το άρθρο 8 του κανονισμού** (ΕΚ) αριθ. 994/98.

3. Σύμφωνα με τις αντίστοιχες ευθύνες τους, η Επιτροπή και τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν τον συντονισμό μεταξύ του προγράμματος LIFE και του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης, του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, του Ταμείου Συνοχής, του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Αγροτικής Ανάπτυξης και του Ευρωπαϊκού Ταμείου Θάλασσας και Αλιείας, με σκοπό τη δημιουργία συνεργειών, κυρίως στο πλαίσιο των ολοκληρωμένων έργων ■ , και την υποστήριξη της χρησιμοποίησης λύσεων, μεθόδων και προσεγγίσεων που αναπτύσσονται βάσει του προγράμματος LIFE. ***Τέτοιος συντονισμός πραγματοποιείται εντός του πλαισίου που ορίζει ο κανονισμός περί κοινών διατάξεων και μέσω του πλαισίου κοινής στρατηγικής και των μηχανισμών που ορίζονται από τις συμφωνίες εταιρικής σχέσης, όπως απαιτεί αυτός ο κανονισμός.***
4. Η Επιτροπή διασφαλίζει επίσης τη συνοχή και τις συνέργειες, και αποτρέπει την επικάλυψη μεταξύ του προγράμματος LIFE και άλλων πολιτικών και ***χρηματοδοτικών*** μέσων της Ένωσης, ιδίως δε του προγράμματος «Ορίζοντας 2020» και εκείνων που περιλαμβάνονται στο πλαίσιο της εξωτερικής δράσης της Ένωσης.

ΤΙΤΛΟΣ II
ΤΑ ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Το υπο-πρόγραμμα «Περιβάλλον»

Άρθρο 9

■ Τομείς προτεραιότητας του υποπρογράμματος «Περιβάλλον»

1. Το υπο-πρόγραμμα «Περιβάλλον» περιλαμβάνει τρεις τομείς προτεραιότητας:
  - α) Περιβάλλον και αποδοτικότητα των πόρων·
  - β) **Φύση και** Βιοποικιλότητα·
  - γ) Περιβαλλοντική διακυβέρνηση και πληροφόρηση.
2. ***Οι τομείς προτεραιότητας που αναφέρονται στην παράγραφο 1 περιλαμβάνουν τις θεματικές προτεραιότητες που ορίζονται στο Παράρτημα ΙΙΙ.***

Η Επιτροπή εξουσιοδοτείται να εκδίδει , όπου δει, πράξεις κατ' εξουσιοδότηση σύμφωνα με το άρθρο 29 για να προσθέτει, να διαγράφει ή να τροποποιεί θεματικές προτεραιότητες που ορίζονται στο Παράρτημα ΙΙΙ με βάση τα ακόλουθα κριτήρια:

- α) τις προτεραιότητες που ορίζονται στο 7ο πρόγραμμα δράσης στον τομέα του περιβάλλοντος·*
- β) τους ειδικούς στόχους που ορίζονται για κάθε τομέα προτεραιότητας που αναφέρεται στα άρθρα 10, 11 και 12·*
- γ) την πείρα που συσσωρεύθηκε κατά την υλοποίηση του πολυετούς προγράμματος εργασίας που αναφέρεται στο άρθρο 24·*
- δ) την πείρα που συσσωρεύθηκε κατά την υλοποίηση των ολοκληρωμένων έργων·*
- ε) τις προτεραιότητες που απορρέουν από τη νέα ενωσιακή περιβαλλοντική νομοθεσία, η οποία εκδόθηκε μετά ...*· ή*
- στ) την πείρα που συσσωρεύθηκε κατά την υλοποίηση της ισχύουσας ενωσιακής νομοθεσίας και πολιτικής για το περιβάλλον.*

Η Επιτροπή εξετάζει και, αναπαιτείται , αναθεωρεί τις θεματικές προτεραιότητες που ορίζονται στο Παράρτημα ΙΙΙ, το αργότερο μέχρι την ενδιάμεση αξιολόγηση του Προγράμματος LIFE, η οποία αναφέρεται στο στοιχείο α) του άρθρου 27 παράγραφος 2.

---

* ΕΕ: να προστεθεί η ημερομηνία έναρξης ισχύος του παρόντος κανονισμού.

3. Τουλάχιστον το 55 % των δημοσιονομικών πόρων που κατανέμονται σε έργα υποστηριζόμενα μέσω επιχορηγήσεων για δράση του υποπρογράμματος «Περιβάλλον», αφιερώνονται ειδικά για έργα που υποστηρίζουν τη διατήρηση της φύσης και της βιοποικιλότητας.
4. ***Η Επιτροπή εξουσιοδοτείται να εκδίδει πράξεις κατ' εξουσιοδότηση, σύμφωνα με το άρθρο 29, προκειμένου να αυξήσει το ποσοστό που αναφέρεται στην παράγραφο 3 του παρόντος άρθρου σε μέγιστο ποσοστό 10 %, εφόσον τα συνολικά ποσά χρηματοδότησης που απαιτούνται σε δύο συνεχόμενα έτη μέσω προτάσεων που εμπίπτουν στον τομέα προτεραιότητας «Φύση και Βιοποικιλότητα» και πληρούν τις ελάχιστες απαιτήσεις ποιότητας υπερβαίνουν κατά περισσότερο του 20 % το αντίστοιχο ποσό που υπολογίζεται για τα δύο έτη που προηγούνται των εν λόγω ετών.***

Άρθρο 10

Συγκεκριμένοι στόχοι για τον τομέα προτεραιότητας «Περιβάλλον και αποδοτικότητα των πόρων»

Οι συγκεκριμένοι στόχοι του υποπρογράμματος «Περιβάλλον», για τον τομέα προτεραιότητας «Περιβάλλον και αποδοτικότητα των πόρων» είναι ειδικότερα οι εξής:

- α) ανάπτυξη, δοκιμή και επίδειξη πολιτικών ή διαχειριστικών προσεγγίσεων, βέλτιστων πρακτικών και λύσεων, **συμπεριλαμβανομένων της ανάπτυξης και επίδειξης καινοτόμων τεχνολογιών**, για περιβαλλοντικές προκλήσεις, που προσφέρονται για αναπαραγωγή, μεταφορά ή ενσωμάτωση, περιλαμβανομένου και του σεβασμού για τον δεσμό που υπάρχει μεταξύ περιβάλλοντος και υγείας, και η υποστήριξη της πολιτικής και της νομοθεσίας που σχετίζεται με την αποδοτικότητα των πόρων, περιλαμβανομένου και του χάρτη πορείας που οδηγεί σε μια αποδοτική, από πλευράς πόρων, Ευρώπη·
- β) υποστήριξη της εφαρμογής, ανάπτυξης, δοκιμής και επίδειξης ολοκληρωμένων προσεγγίσεων για την υλοποίηση έργων και προγραμμάτων σύμφωνα με την περιβαλλοντική πολιτική και νομοθεσία της Ένωσης, κυρίως στους τομείς των υδάτων, των αποβλήτων και του αέρα·
- γ) βελτίωση της γνωστικής βάσης για την ανάπτυξη, **εφαρμογή**, εκτίμηση, παρακολούθηση και αξιολόγηση της περιβαλλοντικής πολιτικής και νομοθεσίας της Ένωσης και η εκτίμηση και παρακολούθηση των παραγόντων, πιέσεων και αντιδράσεων που έχουν επιπτώσεις στο περιβάλλον εντός και εκτός της Ένωσης.

Άρθρο 11

Συγκεκριμένοι στόχοι για τον τομέα προτεραιότητας «**Φύση και** βιοποικιλότητα»

Οι συγκεκριμένοι στόχοι του υποπρογράμματος «Περιβάλλον», για τον τομέα προτεραιότητας «**Φύση και** Βιοποικιλότητα» είναι συγκεκριμένα οι εξής:

- α) συμβολή στην **ανάπτυξη και** υλοποίηση της πολιτικής και νομοθεσίας της Ένωσης στον τομέα της φύσης και της βιοποικιλότητας, περιλαμβανομένης και της Στρατηγικής της Ένωσης για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2020, και των οδηγιών 92/43/ΕΟΚ και 2009/147/ΕΚ, κυρίως μέσω της εφαρμογής, ανάπτυξης, δοκιμής και επίδειξης προσεγγίσεων, βέλτιστων πρακτικών και λύσεων·
- β) υποστήριξη της περαιτέρω ανάπτυξης, υλοποίησης και διαχείρισης του δικτύου Natura 2000 που έχει δημιουργηθεί βάσει του άρθρου 3 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, ιδίως δε της εφαρμογής, ανάπτυξης, δοκιμής και επίδειξης ολοκληρωμένων προσεγγίσεων για την υλοποίηση των πλαισίων δράσης προτεραιότητας που **καταρτίζονται με βάση το** άρθρο 8 της εν λόγω οδηγίας·
- γ) βελτίωση της βάσης γνώσεων για την ανάπτυξη, **εφαρμογή**, εκτίμηση, παρακολούθηση και αξιολόγηση της πολιτικής και νομοθεσίας της Ένωσης για τη φύση και τη βιοποικιλότητα και για την εκτίμηση και παρακολούθηση των παραγόντων, πιέσεων και αντιδράσεων που έχουν επιπτώσεις στη φύση και τη βιοποικιλότητα εντός και εκτός της Ένωσης.

Άρθρο 12

Συγκεκριμένοι στόχοι για τον τομέα προτεραιότητας «Περιβαλλοντική διακυβέρνηση και πληροφόρηση»

Οι συγκεκριμένοι στόχοι του υπο-προγράμματος «Περιβάλλον» για τον τομέα προτεραιότητας «Περιβαλλοντική διακυβέρνηση και πληροφόρηση» είναι συγκεκριμένα οι εξής:

- α) προώθηση της ευαισθητοποίησης σε περιβαλλοντικά ζητήματα, περιλαμβανομένης και της εξασφάλισης υποστήριξης από μέρους του κοινού και των παραγόντων στην πολιτική που χαράσσει η Ένωση στον τομέα του περιβάλλοντος, και προώθηση της *γνώσης* όσον αφορά τη βιώσιμη ανάπτυξη *και νέων προτύπων βιώσιμης κατανάλωσης*.
- β) υποστήριξη της επικοινωνίας, της διαχείρισης και της διάδοσης πληροφοριών στον τομέα του περιβάλλοντος, και διευκόλυνση της ανταλλαγής γνώσεων σχετικά με επιτυχείς περιβαλλοντικές λύσεις και πρακτικές, μεταξύ άλλων και μέσω της ανάπτυξης πλατφορμών συνεργασίας μεταξύ παραγόντων και εκπαίδευσης.
- γ) προώθηση και συμβολή για την αποτελεσματικότερη συμμόρφωση με την περιβαλλοντική νομοθεσία της Ένωσης και επιβολή της εφαρμογής της περιβαλλοντικής νομοθεσίας της Ένωσης, κυρίως μέσω της προώθησης της ανάπτυξης και της διάδοσης βέλτιστων πρακτικών και προσεγγίσεων πολιτικής.

- δ) προώθηση της βελτίωσης της περιβαλλοντικής διακυβέρνησης, με τη διεύρυνση της συμμετοχής των ενδιαφερομένων, συμπεριλαμβανομένων των ΜΚΟ, στις διαβουλεύσεις για πολιτικές και στην εφαρμογή τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Το υποπρόγραμμα «Δράση για το Κλίμα»

Άρθρο 13

■ Τομείς προτεραιότητας του υποπρογράμματος «Δράση για το Κλίμα»

Το υποπρόγραμμα «Δράση για το Κλίμα» περιλαμβάνει τρεις τομείς προτεραιότητας:

- α) Μετριασμός της κλιματικής αλλαγής·
- β) Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή·
- γ) Κλιματική διακυβέρνηση και πληροφόρηση.

Άρθρο 14

Συγκεκριμένοι στόχοι για τον τομέα προτεραιότητας «Μετριασμός της Κλιματικής Αλλαγής»

Με σκοπό τη συμβολή στη μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου, ο τομέας προτεραιότητας «Μετριασμός της Κλιματικής Αλλαγής» περιλαμβάνει συγκεκριμένα τους ακόλουθους ειδικούς στόχους:

- α) τη συμβολή στην υλοποίηση και ανάπτυξη της πολιτικής και νομοθεσίας της Ένωσης για τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής, συμπεριλαμβανομένης της ενσωμάτωσης σε όλους τους τομείς πολιτικής, κυρίως μέσω της ανάπτυξης, δοκιμής και επίδειξης προσεγγίσεων πολιτικής και διαχείρισης, βέλτιστων πρακτικών και λύσεων για τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής·
- β) τη βελτίωση της γνωστικής βάσης για την ανάπτυξη, εκτίμηση, παρακολούθηση, αξιολόγηση και υλοποίηση αποτελεσματικών δράσεων και μέτρων μετριασμού της κλιματικής αλλαγής και την ενίσχυση της δυνατότητας πρακτικής εφαρμογής αυτών των γνώσεων·

- γ) τη διευκόλυνση της ανάπτυξης και υλοποίησης ολοκληρωμένων προσεγγίσεων, λόγου χάρη για στρατηγικές και έργα μετριασμού της κλιματικής αλλαγής σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο·
- δ) τη συμβολή στην ανάπτυξη και επίδειξη καινοτόμων τεχνολογιών, συστημάτων, μεθόδων και μέσων μετριασμού της κλιματικής αλλαγής τα οποία προσφέρονται για αναπαραγωγή, μεταφορά και ενσωμάτωση.

Άρθρο 15

Συγκεκριμένοι στόχοι για τον τομέα προτεραιότητας «Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή»

Με σκοπό τη συμβολή στην υποστήριξη των προσπάθειών που οδηγούν σε αυξημένη ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή, ο τομέας προτεραιότητας «Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή» περιλαμβάνει συγκεκριμένα τους ακόλουθους ειδικούς στόχους:

- α) τη συμβολή στην ανάπτυξη και υλοποίηση της πολιτικής και νομοθεσίας της Ένωσης για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, συμπεριλαμβανομένης της ενσωμάτωσης σε όλους τους τομείς πολιτικής, κυρίως μέσω της ανάπτυξης, δοκιμής και επίδειξης προσεγγίσεων πολιτικής και διαχείρισης, βέλτιστων πρακτικών και λύσεων για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, **συμπεριλαμβανομένων, όπου δει, προσεγγίσεων βασισμένων στο οικοσύστημα·**

- β) τη βελτίωση της γνωστικής βάσης για την ανάπτυξη, εκτίμηση, παρακολούθηση, αξιολόγηση και υλοποίηση αποτελεσματικών δράσεων και μέτρων προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή που βασίζονται στο οικοσύστημα, **με προτεραιότητα, όπου δει, σε όσα εφαρμόζουν προσέγγιση που βασίζεται στο οικοσύστημα**, και την ενίσχυση της δυνατότητας πρακτικής εφαρμογής αυτών των γνώσεων·
- γ) τη διευκόλυνση της ανάπτυξης και υλοποίησης ολοκληρωμένων προσεγγίσεων που βασίζονται στο οικοσύστημα, λόγου χάρη για στρατηγικές και έργα προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο, **με προτεραιότητα, όπου δει, στις προσεγγίσεις που βασίζονται στο οικοσύστημα**·
- δ) τη συμβολή στην ανάπτυξη και επίδειξη καινοτόμων τεχνολογιών, συστημάτων, μεθόδων και μέσων προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή τα οποία προσφέρονται για αναπαραγωγή, μεταφορά και ενσωμάτωση.

Άρθρο 16

Συγκεκριμένοι στόχοι για τον τομέα προτεραιότητας «Κλιματική διακυβέρνηση και πληροφόρηση»

Οι συγκεκριμένοι στόχοι του τομέα προτεραιότητας «Κλιματική διακυβέρνηση και πληροφόρηση» είναι συγκεκριμένα οι εξής:

- α) η προώθηση της ευαισθητοποίησης για κλιματικά ζητήματα, συμπεριλαμβανομένης της εξασφάλισης υποστήριξης από μέρους του κοινού και των παραγόντων στην πολιτική που χαράσσει η Ένωση στον τομέα του κλίματος, και η προώθηση της *γνώσης* όσον αφορά τη βιώσιμη ανάπτυξη·
- β) η υποστήριξη της επικοινωνίας, της διαχείρισης και της διάδοσης πληροφοριών στον τομέα του κλίματος, και η διευκόλυνση της ανταλλαγής γνώσεων σχετικά με επιτυχείς κλιματικές λύσεις και πρακτικές, μεταξύ άλλων και μέσω της ανάπτυξης πλατφορμών συνεργασίας μεταξύ των συμμετεχόντων και της εκπαίδευσης·
- γ) η προώθηση και συμβολή για αποτελεσματικότερη συμμόρφωση με την νομοθεσία της Ένωσης για το περιβάλλον και την επιβολή της εφαρμογής της περιβαλλοντικής νομοθεσίας της Ένωσης, κυρίως μέσω της προώθησης της ανάπτυξης και της διάδοσης βέλτιστων πρακτικών και προσεγγίσεων πολιτικής·
- δ) η προώθηση της βελτίωσης της κλιματικής διακυβέρνησης, με τη διεύρυνση της συμμετοχής των ενδιαφερομένων, συμπεριλαμβανομένων των ΜΚΟ, στις διαβουλεύσεις για πολιτικές και στην εφαρμογή τους.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΙΙ
ΚΟΙΝΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ
Χρηματοδότηση

Άρθρο 17
Τύποι χρηματοδότησης

1. Η ενωσιακή χρηματοδότηση δύναται να λαμβάνει τις ακόλουθες νομικές μορφές:
  - α) επιχορηγήσεις·
  - β) συμβάσεις κρατικών προμηθειών·
  - γ) συνεισφορές σε χρηματοδοτικά μέσα σύμφωνα με τις διατάξεις περί χρηματοδοτικών μέσων που ορίζονται στον κανονισμό **(ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 966/2012, ιδίως στα άρθρα 139 και 140**, και σύμφωνα με λειτουργικές απαιτήσεις που ορίζονται σε συγκεκριμένες πράξεις της Ένωσης·
  - δ) οποιεσδήποτε άλλες παρεμβάσεις απαιτούνται για την επίτευξη των γενικών στόχων που αναφέρονται στο άρθρο 3.

2. Η Επιτροπή εφαρμόζει τον παρόντα κανονισμό σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 966/2012.
3. Η χρηματοδότηση βάσει του παρόντος κανονισμού που αποτελεί κρατική ενίσχυση υπό την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 ΣΛΕΕ υλοποιείται *κατά τρόπο που συμφωνεί* με τους οικείους κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων της Ένωσης.
4. *Τουλάχιστον το 81 % των δημοσιονομικών πόρων του προγράμματος LIFE διατίθεται σε έργα που λαμβάνουν ενίσχυση μέσω των επιχορηγήσεων δράσης ή, οσάκις ενδείκνυται, μέσω των χρηματοδοτικών μέσων που προβλέπονται στο στοιχείο γ) της παραγράφου 1.*

Η Επιτροπή μπορεί να περιλαμβάνει αυτά τα χρηματοδοτικά μέσα ως μέρος του πολυετούς προγράμματος εργασίας που αναφέρεται στο άρθρο 24, σύμφωνα με μια εκ των προτέρων αξιολόγηση, όπως αναφέρεται στο στοιχείο στ) του άρθρου 140 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 966/2012.

5. *Ένα μέγιστο ποσοστό 30% των δημοσιονομικών πόρων που προορίζονται για επιχορηγήσεις δράσης σύμφωνα με την παράγραφο 4 μπορεί να διατίθεται σε ολοκληρωμένα έργα. Αυτό το μέγιστο ποσοστό επαναξιολογείται στο πλαίσιο της ενδιάμεσης αξιολόγησης του προγράμματος LIFE που προβλέπεται στο στοιχείο α) του άρθρου 27, παράγραφος 2 και συνοδεύεται, αν χρειαστεί, από νομοθετική πρόταση.*

Άρθρο 18

Έργα

Οι επιχορηγήσεις δράσης μπορούν να χρηματοδοτούν τα εξής έργα:

- α) πιλοτικά έργα·
- β) έργα επίδειξης·
- γ) έργα βέλτιστων πρακτικών·
- δ) ολοκληρωμένα έργα·
- ε) έργα τεχνικής βοήθειας·
- στ) έργα οικοδόμησης δυναμικού·**
- ζ) προπαρασκευαστικά έργα·
- η) έργα πληροφόρησης, ευαισθητοποίησης και διάδοσης·
- θ) οποιαδήποτε άλλα έργα απαιτούνται για την επίτευξη των γενικών στόχων που αναφέρονται στο άρθρο 3.

Άρθρο 19

Κριτήρια επιλεξιμότητας *και ανάθεσης και επιλογή έργων*

1. Τα έργα που αναφέρονται στο άρθρο 18 πληρούν τα κριτήρια επιλεξιμότητας *που βασίζονται στους ορισμούς που περιλαμβάνονται στο άρθρο 2 και στα ακόλουθα κριτήρια ανάθεσης:*
  - α) παρουσιάζουν ενδιαφέρον για την Ένωση, συμβάλλοντας σημαντικά στην επίτευξη ενός από τους *γενικούς* στόχους του προγράμματος LIFE που ορίζονται στο άρθρο 3 *καθώς και τους ειδικούς στόχους των τομέων προτεραιότητας που παρατίθενται στο άρθρο 9, τις θεματικές προτεραιότητες που ορίζονται στο Παράρτημα ΙΙΙ ή τους ειδικούς στόχους για τους τομείς προτεραιότητας που παρατίθενται στο άρθρο 13.*
  - β) διασφαλίζουν μια οικονομικά αποδοτική προσέγγιση και είναι τεχνικά και οικονομικά συναφή· και
  - γ) είναι ορθά ως προς την προτεινόμενη υλοποίηση.

■

2. *Η ανάθεση των έργων υπόκειται στην τήρηση των ελάχιστων απαιτήσεων ποιότητας, σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 996/2012.*
3. Τα έργα που χρηματοδοτούνται από το πρόγραμμα LIFE *στο πλαίσιο ενός τομέα προτεραιότητας αποφεύγουν την υπονόμηση περιβαλλοντικών ή κλιματικών στόχων σε άλλον τομέα προτεραιότητας και, ει δυνατόν, προωθούν συνέργειες μεταξύ διαφόρων στόχων καθώς και τη χρήση πράσινων δημόσιων συμβάσεων.*
4. *Η Επιτροπή διασφαλίζει γεωγραφική ισορροπία για ολοκληρωμένα έργα διαθέτοντας ενδεικτικά τουλάχιστον τρία ολοκληρωμένα έργα σε κάθε κράτος μέλος, διασφαλίζοντας τουλάχιστον ένα ολοκληρωμένο έργο στο πλαίσιο του υπο-προγράμματος «Περιβάλλον» και τουλάχιστον ένα ολοκληρωμένο έργο στο πλαίσιο του υπο-προγράμματος «Δράση για το Κλίμα» κατά την περίοδο προγραμματισμού του LIFE που αναφέρεται στο άρθρο 1.*

Τα ολοκληρωμένα έργα διανέμονται με σκοπό την επίτευξη των στόχων που έχουν ορισθεί σύμφωνα με το στοιχείο γ) του άρθρου 24 παράγραφος 2 για καθέναν από τους τομείς που αναφέρονται στο στοιχείο δ) του άρθρου 2.

Για να αξιολογηθεί η συμμόρφωση με την πρόβλεψη ενεργοποίησης ενωσιακών, εθνικών ή ιδιωτικών κεφαλαίων που αναφέρονται στο στοιχείο δ) του άρθρου 2, οι προτάσεις για ολοκληρωμένα έργα συνοδεύονται:

- α) κατά το πρώτο στάδιο της διαδικασίας υποβολής αιτήσεως, από σχέδιο χρηματοδότησης, και,*
- β) κατά το δεύτερο στάδιο της διαδικασίας υποβολής αιτήσεως, από τουλάχιστον μία επιστολή δήλωσης προθέσεων, η οποία δηλώνει τον βαθμό στον οποίο ενεργοποιούνται άλλες σχετικές ενωσιακές, εθνικές ή ιδιωτικές πηγές χρηματοδότησης και προσδιορίζει τέτοιες χρηματοδοτικές πηγές.*

5. *Η Επιτροπή διασφαλίζει, για όσο διαρκεί το πρώτο πολυετές πρόγραμμα εργασίας, γεωγραφική ισορροπία για έργα άλλα από ολοκληρωμένα έργα που υποβλήθηκαν στο πλαίσιο του υποπρογράμματος «Περιβάλλον», κατανέμοντας αναλογικά τα κονδύλια μεταξύ των κρατών μελών μέσω ενδεικτικών εθνικών κατανομών που θεσπίζονται σύμφωνα με τα κριτήρια που ορίζονται στο Παράρτημα Ι. Όπου δεν είναι δυνατόν να εφαρμοσθούν ενδεικτικές εθνικές κατανομές, τα έργα επιλέγονται αποκλειστικά με βάση την αξία τους.*

6. *Εάν το ποσό της συγχρηματοδότησης που είναι απαραίτητη για τη χρηματοδότηση έργων άλλων από ολοκληρωμένα έργα, τα οποία υπέβαλε κράτος μέλος, και τα οποία περιλαμβάνονται στον κατάλογο που καταρτίζεται από την Επιτροπή στο τέλος της διαδικασίας επιλογής είναι χαμηλότερο από το ενδεικτικό μερίδιο του εν λόγω κράτους μέλους, η Επιτροπή, με την επιφύλαξη των όρων που ορίζονται στις παραγράφους 1 και 2, χρησιμοποιεί το υπόλοιπο αυτών των ενδεικτικών εθνικών κατανομών για τη συγχρηματοδότηση έργων υποβαλλομένων από άλλα κράτη μέλη, εκτός έργων σε ΥΧΕ, τα οποία παρέχουν τη μεγαλύτερη συμβολή στην επίτευξη των γενικών στόχων που εκτίθενται στο άρθρο 3.*

Όταν παρουσιάζει η Επιτροπή τον κατάλογο των έργων προς συγχρηματοδότηση, διασαφηνίζει στην επιτροπή για το πρόγραμμα LIFE για το περιβάλλον και την κλιματική αλλαγή τον τρόπο με τον οποίο έλαβε υπόψη τα κριτήρια κατανομής που ορίζονται στις παραγράφους 4 και 5.

7. Η Επιτροπή λαμβάνει ιδιαιτέρως υπόψη διεθνικά έργα, όταν η διεθνική συνεργασία είναι ουσιώδης για την εξασφάλιση της προστασίας του περιβάλλοντος και των κλιματικών στόχων, και προσπαθεί να εξασφαλίζει ότι τουλάχιστον το 15% των δημοσιονομικών πόρων που προορίζονται για έργα διατίθεται για διεθνικά έργα. ***Η Επιτροπή εξετάζει τη δυνατότητα χορήγησης χρηματοδότησης σε διεθνικά έργα ακόμη και σε περιπτώσεις που για τα ενδεικτικά εθνικά μερίδια ενός ή περισσότερων κρατών μελών που συμμετέχουν σε αυτά τα διεθνικά έργα έχει σημειωθεί υπέρβαση .***
8. ***Κατά τη διάρκεια του πρώτου πολυετούς προγράμματος εργασίας, ένα κράτος μέλος καθίσταται επιλέξιμο για χρηματοδότηση ενός έργου οικοδόμησης δυναμικού για ποσό ύψους έως και 1 000 000 EUR, υπό την προϋπόθεση ότι πληροί ένα από τα ακόλουθα κριτήρια.***
- α) το μέσο ύψος απορρόφησης του ενδεικτικού εθνικού μεριδίου του εκ μέρους του κράτους μέλους για τα έτη 2010, 2011 και 2012, όπως ορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 6 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 614/2007, είναι κάτω του 70 %·***
  - β) το κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ του κράτους μέλους κατά το 2012 ήταν κάτω του 90 % του μέσου ενωσιακού όρου· ή***
  - γ) το κράτος μέλος προσχώρησε στην Ένωση το 2013 μετά την 1η Ιανουαρίου 2013.***

Κατά τη διάρκεια του πρώτου πολυετούς προγράμματος εργασίας, ένα κράτος μέλος καθίσταται επιλέξιμο για χρηματοδότηση ενός έργου οικοδόμησης δυναμικού για ποσό ύψους έως και 750 000 EUR, υπό την προϋπόθεση ότι πληροί τα ακόλουθα κριτήρια.

- α) το μέσο ύψος απορρόφησης του ενδεικτικού εθνικού μεριδίου του εκ μέρους του κράτους μέλους για τα έτη 2014, 2015 και 2016, όπως αναφέρεται στην παράγραφο 5, είναι κάτω του 70 %· και*
- β) το μέσο ύψος απορρόφησης του ενδεικτικού εθνικού μεριδίου του εκ μέρους του κράτους μέλους για τα έτη 2014, 2015 και 2016 έχει αυξηθεί σε σύγκριση με το μέσο ύψος απορρόφησης για τα έτη 2010, 2011 και 2012.*

Για να καταστεί επιλέξιμο για χρηματοδότηση ενός έργου οικοδόμησης δυναμικού, ένα κράτος μέλος δεσμεύεται στη διατήρηση πόρων που προορίζονται για το πρόγραμμα LIFE, συμπεριλαμβανομένων των επιπέδων στελέχωσης, σε επίπεδα όχι χαμηλότερα από αυτά που ίσχυαν το 2012 για όσο διαρκεί το σχετικό πολυετές πρόγραμμα εργασίας. Αυτή η δέσμευση ορίζεται στο σχέδιο οικοδόμησης δυναμικού που αναφέρεται στην παράγραφο 9.

Κατ' εξαίρεση από όσα προβλέπονται σχετικά με την επιλεξιμότητα στο πρώτο και δεύτερο εδάφιο και για όλη τη διάρκεια του προγράμματος LIFE, ένα κράτος μέλος δεν είναι επιλέξιμο για χρηματοδότηση έργων οικοδόμησης δυναμικού, αν το κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ του το 2012 υπερέβαινε το 105 % του ενωσιακού μέσου όρου. Η χρηματοδότηση των έργων οικοδόμησης δυναμικού περιορίζονται σε ένα έργο ανά κράτος μέλος ανά πολυετές πρόγραμμα εργασίας.

9. *Η Επιτροπή θεσπίζει διαδικασία ταχείας ανάθεσης για όλα τα έργα οικοδόμησης δυναμικού διάρκειας. Οι αιτήσεις για τέτοια έργα οικοδόμησης δυναμικού μπορούν να υποβάλλονται από τις ...*. Οι αιτήσεις βασίζονται σε σχέδιο οικοδόμησης δυναμικού το οποίο συμφωνείται μεταξύ των κρατών μελών και της Επιτροπής με παρουσίαση των παρεμβάσεων προς χρηματοδότηση από το πρόγραμμα LIFE, προκειμένου να αναπτυχθεί η δυνατότητα του κράτους μέλους να υποβάλλει επιτυχείς αιτήσεις χρηματοδότησης για έργα στο πλαίσιο των υπο-προγραμμάτων «Περιβάλλον» και «Δράση για το Κλίμα». Οι εν λόγω παρεμβάσεις μπορούν να περιλαμβάνουν ενδεικτικά και όχι περιοριστικά:*
- α) διορισμό νέου προσωπικού και εκπαίδευση για τα εθνικά ή περιφερειακά σημεία επαφής του LIFE·*
  - β) διευκόλυνση ανταλλαγών εμπειριών και βέλτιστων πρακτικών και προώθηση της διάδοσης και χρήσης των αποτελεσμάτων από τα έργα του προγράμματος LIFE·*
  - γ) προσεγγίσεις εκπαίδευσης του εκπαιδευτή·*
  - δ) προγράμματα ανταλλαγής και υποστήριξης μεταξύ δημόσιων αρχών σε κράτη μέλη, ιδίως δραστηριότητες ανταλλαγών αριστείας.*

---

* *ΕΕ: να προστεθεί η ημερομηνία έναρξης ισχύος του παρόντος κανονισμού.*

Παρεμβάσεις που καλύπτονται από το σχέδιο οικοδόμησης δυναμικού μπορούν να περιλαμβάνουν την εξασφάλιση εμπειρογνομώνων για την αντιμετώπιση συγκεκριμένων τεχνικών και διαδικαστικών κενών αλλά δεν μπορούν να περιλαμβάνουν την εξασφάλιση εμπειρογνομώνων των οποίων κύριο καθήκον είναι η κατάρτιση προτάσεων για υποβολή στο πλαίσιο των ετήσιων προσκλήσεων υποβολής προτάσεων.

Το σχέδιο οικοδόμησης δυναμικού παρουσιάζει επίσης υπολογισμό του κόστους τέτοιων παρεμβάσεων.

Άρθρο 20

Ποσοστά συγχρηματοδότησης και επιλεξιμότητα των δαπανών για έργα

1. Το μέγιστο ποσοστό συγχρηματοδότησης για τα έργα που αναφέρονται στο άρθρο 18 φθάνει:
  - α) *έως το 60 % των επιλέξιμων δαπανών για όλα τα έργα, εκτός από όσα αναφέρονται στο στοιχείο γ), που χρηματοδοτούνται από τα δύο υπο-προγράμματα «Περιβάλλον» και «Δράση για το Κλίμα», για τη διάρκεια του πρώτου πολυετούς προγράμματος εργασίας.*

- β) έως το 55 % των επιλέξιμων δαπανών για όλα τα έργα, εκτός από όσα αναφέρονται στο στοιχείο γ), που χρηματοδοτούνται από τα δύο υπο-προγράμματα «Περιβάλλον» και «Δράση για το Κλίμα», για τη διάρκεια του δευτέρου πολυετούς προγράμματος εργασίας·*
- γ) για το σύνολο διάρκειας του προγράμματος LIFE:*
- i) έως το 60 % των επιλέξιμων δαπανών για έργα που αναφέρονται στα στοιχεία δ), ε) και ζ) του άρθρου 18·*
  - ii) έως το 60 % των επιλέξιμων δαπανών για έργα που χρηματοδοτούνται από τον τομέα προτεραιότητας «Φύση και Βιοποικιλότητα» στο υποπρόγραμμα «Περιβάλλον», με την επιφύλαξη του σημείου iii)·*
  - iii) έως το 75 % των επιλέξιμων δαπανών για έργα που χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο του τομέα προτεραιότητας «Φύση και Βιοποικιλότητα» του υπο-προγράμματος «Περιβάλλον», που αφορά οικοτόπους και είδη προτεραιότητας για την εφαρμογή της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ ή τα είδη πτηνών που θεωρούνται προτεραιότητα για χρηματοδότηση από την επιτροπή για την προσαρμογή στην τεχνική και επιστημονική πρόοδο, που έχει συσταθεί σύμφωνα με το άρθρο 16 της οδηγίας 2009/147/ΕΚ, όταν αυτό είναι αναγκαίο για να επιτευχθεί ο στόχος της διατήρησης·*
  - iv) έως το 100 % των επιλέξιμων δαπανών για έργα που αναφέρονται στο στοιχείο στ) του άρθρου 18.*

2. ***Οι όροι για την επιλεξιμότητα δαπανών διατυπώνονται στο άρθρο 126 του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 966/2012. Αυτές οι δαπάνες περιλαμβάνουν ΦΠΑ και κόστος προσωπικού.***

Η Επιτροπή προβλέπει επισκόπηση, κατά τις ενδιάμεσες και εκ των υστέρων αξιολογήσεις του προγράμματος LIFE, των επιστροφών ΦΠΑ ανά κράτος μέλος που ζήτησαν οι δικαιούχοι του έργου προγράμματος LIFE κατά το στάδιο τελικής καταβολής.

3. Οι δαπάνες που σχετίζονται με την αγορά γης θεωρούνται επιλέξιμες για κοινοτική χρηματοδότηση για τα έργα που αναφέρονται στο άρθρο 18, υπό την προϋπόθεση ότι:

- α) η αγορά θα συμβάλει στη βελτίωση, διατήρηση και αποκατάσταση της ακεραιότητας του δικτύου Natura 2000 που συνεστήθη σύμφωνα με το άρθρο 3 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, ***μεταξύ άλλων μέσω της βελτίωσης της δυνατότητας σύνδεσης με τη δημιουργία διαδρόμων, συνδετικών στοιχείων, ή άλλων στοιχείων πράσινης υποδομής.***
- β) η αγορά γης είναι ο μόνος ή ο πλέον αποτελεσματικός τρόπος για την επίτευξη του επιθυμητού αποτελέσματος διατήρησης.

- γ) η αγοραζόμενη γη προορίζεται, μακροπροθέσμως, αποκλειστικά για χρήσεις που συνάδουν με τους στόχους που εκτίθενται στα άρθρα 11, 14 ή 15· και
- δ) το οικείο κράτος μέλος εξασφαλίζει, μέσω μεταβίβασης ή άλλου τρόπου, ότι η γη αυτή χρησιμοποιείται, μακροπροθέσμως, αποκλειστικά για σκοπούς διατήρησης της φύσης.

Άρθρο 21

Λειτουργικές επιχορηγήσεις

1. Οι λειτουργικές επιχορηγήσεις υποστηρίζουν ορισμένες λειτουργικές και διοικητικές δαπάνες μη κερδοσκοπικών φορέων οι οποίοι επιδιώκουν σκοπούς γενικού ενδιαφέροντος της Ένωσης και δραστηριοποιούνται κυρίως στον τομέα του περιβάλλοντος ή της δράσης για το κλίμα και εμπλέκονται στην ανάπτυξη, υλοποίηση και επιβολή της πολιτικής και νομοθεσίας της Ένωσης.
2. Το μέγιστο ποσοστό ενωσιακής συγχρηματοδότησης για τις λειτουργικές επιχορηγήσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1 είναι το 70 % των επιλέξιμων δαπανών.

Άρθρο 22

Άλλοι τύποι δραστηριοτήτων

Το πρόγραμμα LIFE μπορεί να χρηματοδοτεί δραστηριότητες που υλοποιούνται από την Επιτροπή για την υποστήριξη της έναρξης, υλοποίησης και ενσωμάτωσης της περιβαλλοντικής και κλιματικής πολιτικής και νομοθεσίας της Ένωσης με σκοπό την επίτευξη των γενικών στόχων που αναφέρονται στο άρθρο 3. Αυτές οι δραστηριότητες μπορούν να περιλαμβάνουν:

- α) ενημέρωση και επικοινωνία, συμπεριλαμβανομένων εκστρατειών ευαισθητοποίησης. Οι χρηματοδοτικοί πόροι που κατανέμονται σε δράσεις επικοινωνίας βάσει του παρόντος κανονισμού καλύπτουν επίσης την εταιρική επικοινωνία επί των πολιτικών προτεραιοτήτων της Ένωσης, ***καθώς και σχετικά με το καθεστώς εφαρμογής και μεταφοράς όλης της βασικής ενωσιακής νομοθεσίας για το περιβάλλον και το κλίμα***.
- β) μελέτες, έρευνες, εφαρμογή μοντέλων και ανάπτυξη σεναρίων.
- γ) την προετοιμασία, την υλοποίηση, την παρακολούθηση, τον έλεγχο και την αξιολόγηση έργων, πολιτικών, προγραμμάτων και νομοθεσίας.

- δ) εργαστήρια, διασκεψείς και συναντήσεις·
- ε) δικτύωση και πλατφόρμες βέλτιστης πρακτικής·
- στ) οποιεσδήποτε άλλες δράσεις που απαιτούνται για την επίτευξη των γενικών στόχων που αναφέρονται στο άρθρο 3.

Άρθρο 23

Δικαιούχοι

Το πρόγραμμα LIFE μπορεί να χρηματοδοτεί δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς.

Προκειμένου να διασφαλισθεί η προβολή του προγράμματος LIFE, οι δικαιούχοι δημοσιοποιούν το πρόγραμμα LIFE και τα αποτελέσματα των έργων τους, αναφέροντας πάντα τη ληφθείσα υποστήριξη της Ένωσης. Ο λογότυπος του προγράμματος LIFE, που απεικονίζεται στο Παράρτημα II, χρησιμοποιείται για όλες τις δραστηριότητες επικοινωνίας και εμφανίζεται στους πίνακες ανακοινώσεων σε στρατηγικά σημεία ορατά στο κοινό. Όλα τα βιώσιμα αγαθά που αποκτήθηκαν στο πλαίσιο του προγράμματος LIFE φέρουν τον λογότυπο του προγράμματος LIFE, εκτός από περιπτώσεις όπου ορίζεται άλλως από την Επιτροπή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Μέτρα εφαρμογής

Άρθρο 24

Πολυετή προγράμματα εργασίας

1. Η Επιτροπή εγκρίνει, μέσω εκτελεστικών πράξεων, πολυετή προγράμματα εργασίας για το πρόγραμμα LIFE. Οι εκτελεστικές αυτές πράξεις θεσπίζονται σύμφωνα με τη διαδικασία που αναφέρεται στο άρθρο 30 παράγραφος 2.

Η διάρκεια του πρώτου πολυετούς προγράμματος εργασιών είναι τέσσερα χρόνια και η διάρκεια του δεύτερου πολυετούς προγράμματος εργασιών είναι τρία χρόνια.

2. Κάθε πολυετές πρόγραμμα εργασιών έχει τουλάχιστον τριετή διάρκεια και ορίζει, σύμφωνα με τους **γενικούς** στόχους που αναφέρονται στο άρθρο 3, τα εξής:

I

- α) την κατανομή κεφαλαίων **μεταξύ τομέων** προτεραιότητας και μεταξύ διαφόρων τύπων χρηματοδότησης στο πλαίσιο κάθε υπο-προγράμματος **σύμφωνα με το άρθρο 9 παράγραφος 3 και το άρθρο 17 παράγραφοι 4 και 5. Δεν πραγματοποιείται άλλη εκ των προτέρων κατανομή για επιχορηγήσεις δράσης στο πλαίσιο έργων μεταξύ ή εντός κάθε τομέα προτεραιότητας, με εξαίρεση έργα τεχνικής βοήθειας και έργα οικοδόμησης δυναμικού.**

- β) *τα θέματα έργων που υλοποιούν τις θεματικές προτεραιότητες που ορίζονται στο Παράρτημα ΙΙΙ για τα έργα που θα χρηματοδοτηθούν κατά την περίοδο που καλύπτεται από το πολυετές πρόγραμμα εργασιών.*
- γ) *ποιοτικά και ποσοτικά αποτελέσματα, δείκτες και στόχους για κάθε τομέα προτεραιότητας και τύπο έργων κατά την περίοδο που καλύπτεται από το πολυετές πρόγραμμα εργασιών , σύμφωνα με τους δείκτες επιδόσεων που προβλέπει το άρθρο 3 παράγραφος 3 και τους ειδικούς στόχους που ορίζονται για κάθε προτεραιότητα στα άρθρα 10, 11, 12, 14, 15 και 16.*
- δ) *την τεχνική μεθοδολογία για τη διαδικασία επιλογής έργων και τα κριτήρια επιλογής και ανάθεσης για τις επιχορηγήσεις, σύμφωνα με τα άρθρα 2 και 19 του παρόντος κανονισμού και τις σχετικές διατάξεις του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 966/2012.*
- ε) *ενδεικτικά χρονοδιαγράμματα για τις προσκλήσεις υποβολής προτάσεων κατά την περίοδο που καλύπτεται από το πολυετές πρόγραμμα εργασιών.*
3. *Στο πλαίσιο των πολυετών προγραμμάτων εργασιών, η Επιτροπή εκδίδει ετήσιες προσκλήσεις υποβολής προτάσεων για τους τομείς προτεραιότητας που παρατίθενται στο άρθρο 9 παράγραφος 1 και το άρθρο 13. Η Επιτροπή διασφαλίζει ότι πόροι που δεν χρησιμοποιήθηκαν σε συγκεκριμένη πρόσκληση υποβολής προτάσεων κατανέμονται εκ νέου μεταξύ των διαφόρων τύπων έργων που αναφέρονται στο άρθρο 18.*

4. ***Η Επιτροπή, μέσω εκτελεστικής πράξης, επανεξετάζει το πολυετές πρόγραμμα εργασίας, το αργότερο μέχρι την ενδιάμεση αξιολόγηση του Προγράμματος LIFE. Η εκτελεστική αυτή πράξη εκδίδεται σύμφωνα με τη διαδικασία που αναφέρεται στο άρθρο 30 παράγραφος 2.***

Άρθρο 25

Μέθοδοι εκτέλεσης

Η Επιτροπή υλοποιεί τις δραστηριότητες που αποσκοπούν στην επίτευξη των γενικών στόχων που αναφέρονται στο άρθρο 3 του παρόντος κανονισμού σύμφωνα με τις μεθόδους εκτέλεσης του προϋπολογισμού που καθορίζονται στο άρθρο 58 του κανονισμού (**ΕΕ**, Ευρατόμ) αριθ. **966/2012**, ιδίως δε της άμεσης ή έμμεσης διαχείρισης από την Επιτροπή σε κεντρική βάση, ή της από κοινού διαχείρισης με διεθνείς οργανισμούς.

Άρθρο 26

Διοικητική και τεχνική υποστήριξη

Η οικονομική βοήθεια που χορηγείται βάσει του προγράμματος LIFE μπορεί να καλύπτει και τις απαραίτητες δαπάνες που σχετίζονται με τις δραστηριότητες προπαρασκευής, παρακολούθησης, επιθεώρησης, ελέγχου, επικοινωνίας και αξιολόγησης που απαιτούνται άμεσα για τη διαχείριση του προγράμματος LIFE και την επίτευξη των **γενικών** στόχων του, **που ορίζονται στο άρθρο 3.**

Η Επιτροπή, σε τακτά διαστήματα και σε συνεργασία με τα εθνικά σημεία επαφής του LIFE, διοργανώνει σεμινάρια και εργαστήρια, δημοσιεύει καταλόγους έργων που χρηματοδοτούνται από το πρόγραμμα LIFE ή αναλαμβάνει άλλες δραστηριότητες για να διευκολύνει την ανταλλαγή εμπειριών, γνώσεων και βέλτιστων πρακτικών για όλα τα έργα και την αναπαραγωγή και μεταφορά των αποτελεσμάτων των έργων σε ολόκληρη την Ένωση. Γι' αυτό τον σκοπό, η Επιτροπή αναλαμβάνει δραστηριότητες που εστιάζουν στη διάδοση των αποτελεσμάτων των έργων εντός και πέραν των δικαιούχων του LIFE και άλλων, με ιδιαίτερο εστιακό σημείο, οσάκις ενδείκνυται, σε κράτη μέλη με χαμηλή απορρόφηση κονδυλίων του LIFE, και διευκολύνει την επικοινωνία και συνεργασία μεταξύ ολοκληρωμένων ή υπό εξέλιξη έργων με νέους δικαιούχους έργων, αιτούντες ή συμμετέχοντες στον ίδιο τομέα.

Η Επιτροπή διοργανώνει επίσης συγκεκριμένα σεμινάρια, εργαστήρια ή, οσάκις ενδείκνυται, άλλους τύπους δραστηριοτήτων τουλάχιστον κάθε δύο χρόνια, με σκοπό τη διευκόλυνση της ανταλλαγής εμπειριών, γνώσεων και βέλτιστων πρακτικών σχετικά με τον σχεδιασμό, την προετοιμασία και την υλοποίηση ολοκληρωμένων έργων καθώς και σχετικά με την αποτελεσματικότητα της βοήθειας που παρέχεται μέσω έργων τεχνικής βοήθειας. Αυτές οι δραστηριότητες περιλαμβάνουν εθνικές ή περιφερειακές μονάδες διοίκησης που διαχειρίζονται άλλα ενωσιακά κονδύλια καθώς και άλλους σχετικούς συμμετέχοντες παράγοντες.

Άρθρο 27

Παρακολούθηση και αξιολόγηση

1. Η Επιτροπή παρακολουθεί τακτικά την υλοποίηση του προγράμματος LIFE και των υπο-προγραμμάτων του, περιλαμβανομένου και του ύψους των δαπανών που σχετίζονται με το κλίμα και τη βιοποικιλότητα, και υποβάλλει σχετικές εκθέσεις. ***Εκτιμά επίσης τις συνέργειες μεταξύ του προγράμματος LIFE και άλλων συμπληρωματικών προγραμμάτων της Ένωσης, ιδίως δε μεταξύ των υπο-προγραμμάτων του. Η Επιτροπή υπολογίζει τις ενδεικτικές εθνικές κατανομές, σύμφωνα με τα κριτήρια που ορίζονται στο Παράρτημα I, κατά τη διάρκεια του δευτέρου πολυετούς προγράμματος εργασιών, με αποκλειστικό σκοπό τη βαθμολόγηση της απόδοσης των κρατών μελών.***
2. Η Επιτροπή υποβάλλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο, στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή Περιφερειών ***τις ακόλουθες εκθέσεις:***

- α) το αργότερο έως την **30ή Ιουνίου 2017**, εξωτερική και ανεξάρτητη έκθεση ενδιάμεσης αξιολόγησης του προγράμματος LIFE (και των υπο-προγραμμάτων του), συμπεριλαμβανομένων των ποιοτικών και ποσοτικών πτυχών της υλοποίησής του, του ύψους των δαπανών που σχετίζονται με το κλίμα και τη βιοποικιλότητα, **του βαθμού στον οποίο έχουν επιτευχθεί συνέργειες μεταξύ των στόχων**, και της συμπληρωματικότητάς του με άλλα συναφή προγράμματα της Ένωσης, της επίτευξης των στόχων όλων των μέτρων (σε επίπεδο αποτελεσμάτων και επιπτώσεων, ει δυνατόν), της αποδοτικότητας της χρήσης πόρων και της ευρωπαϊκής προστιθέμενης αξίας του προγράμματος, για τη λήψη απόφασης για την ανανέωση, τροποποίηση ή αναστολή των μέτρων. **Η εν λόγω έκθεση ενδιάμεσης αξιολόγησης περιλαμβάνει επίσης ποσοτική και ποιοτική ανάλυση της συμβολής του προγράμματος LIFE στο καθεστώς διατήρησης των οικοτόπων και ειδών που απεικονίζονται στις οδηγίες 92/43/ΕΟΚ και 2009/147/ΕΚ.** Η αξιολόγηση πραγματεύεται επίσης τις δυνατότητες απλούστευσης, την εσωτερική και εξωτερική του συνάφεια, τη συνεχιζόμενη συνάφεια όλων των στόχων, καθώς και τη συμβολή των μέτρων **του προγράμματος LIFE** στην επίτευξη των **στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» και στη** διατηρήσιμη ανάπτυξη. Λαμβάνει υπόψη τα αποτελέσματα της αξιολόγησης για τις μακροπρόθεσμες επιπτώσεις του LIFE+. Η έκθεση ενδιάμεσης αξιολόγησης συνοδεύεται από σχόλια της Επιτροπής, συμπεριλαμβανομένου του τρόπου με τον οποίο λαμβάνονται υπόψη τα ευρήματα της ενδιάμεσης αξιολόγησης κατά την υλοποίηση του προγράμματος LIFE, ιδίως **δε του βαθμού στον οποίο πρέπει να τροποποιηθούν οι θεματικές προτεραιότητες που ορίζει το Παράρτημα III.**

Η έκθεση ενδιάμεσης αξιολόγησης περιέχει ή συνοδεύεται από ενδελεχή αξιολόγηση του βαθμού και της ποιότητας της ζήτησης, του σχεδιασμού και της υλοποίησης των ολοκληρωμένων έργων. Ιδιαίτερο εστιακό σημείο αποτελεί η επιτευχθείσα ή αναμενόμενη επιτυχία των ολοκληρωμένων έργων σε σχέση με τη μόχλευση άλλων ταμείων της Ένωσης, λαμβάνοντας ειδικότερα υπόψη τα οφέλη της αυξημένης συνεκτικότητας με άλλα χρηματοδοτικά μέσα της Ένωσης, τον βαθμό στον οποίο συμμετείχαν οι σχετικοί παράγοντες και τον βαθμό στον οποίο παλαιότερα έργα του LIFE+ καλύφθηκαν ή αναμένεται να καλυφθούν από τα ολοκληρωμένα έργα.

β) το αργότερο έως την 31η Δεκεμβρίου 2023, εξωτερική και ανεξάρτητη εκ των υστέρων έκθεση αξιολόγησης που καλύπτει την υλοποίηση και τα αποτελέσματα του προγράμματος LIFE και των υπο-προγραμμάτων του, συμπεριλαμβανομένων του ύψους των δαπανών που σχετίζονται με το κλίμα και τη βιοποικιλότητα, της έκτασης στην οποία το πρόγραμμα LIFE ως σύνολο και το καθένα από τα υπο-προγράμμά του επιτυγχάνουν τους στόχους τους, **του βαθμού στον οποίο έχουν υλοποιηθεί συνέργειες μεταξύ των ποικίλων στόχων**, καθώς και τη συμβολή του προγράμματος LIFE στην επίτευξη των στόχων και σκοπών της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». **Η εκ των υστέρων έκθεση αξιολόγησης εξετάζει επίσης τον βαθμό στον οποίο έχει επιτευχθεί η ενσωμάτωση περιβαλλοντικών και κλιματικών στόχων σε άλλες ενωσιακές πολιτικές και, στο μέτρο του δυνατού, το οικονομικό όφελος που επιτυγχάνεται μέσω του προγράμματος LIFE καθώς και τον αντίκτυπο και την προστιθέμενη αξία που προσδίδει στις συμμετέχουσες κοινότητες.**

3. Η Επιτροπή δημοσιοποιεί τα αποτελέσματα των αξιολογήσεων που διενεργούνται σύμφωνα με το παρόν άρθρο.

Άρθρο 28

Προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης

1. Η Επιτροπή λαμβάνει τα δέοντα μέτρα για να εξασφαλίσει ότι, όταν υλοποιούνται δραστηριότητες χρηματοδοτούμενες βάσει του παρόντος κανονισμού, προστατεύονται τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης με την εφαρμογή προληπτικών μέτρων κατά της απάτης, της διαφθοράς και οποιωνδήποτε άλλων έκνομων ενεργειών, με αποτελεσματικούς ελέγχους και, σε περίπτωση που διαπιστώνονται παρατυπίες, με την ανάκτηση των ποσών που καταβλήθηκαν αχρεωστήτως και, κατά περίπτωση, μέσω αποτελεσματικών, αναλογικών και αποτρεπτικών διοικητικών και οικονομικών κυρώσεων.
2. Η Επιτροπή ή οι εκπρόσωποί της και το Ελεγκτικό Συνέδριο έχουν την εξουσία του λογιστικού ελέγχου, βάσει δικαιολογητικών και επιτόπιων ελέγχων, η οποία ασκείται σε όλους τους δικαιούχους, αντισυμβαλλομένους και υπεργολάβους που έλαβαν χρηματοδότηση από την Ένωση βάσει του προγράμματος LIFE.

Η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) μπορεί να διενεργεί επιτόπιους ελέγχους και επιθεωρήσεις στους οικονομικούς παράγοντες που έχουν σχέση, άμεσα ή έμμεσα, με τη χρηματοδότηση αυτή, σύμφωνα με τις διαδικασίες που ορίζονται στον κανονισμό (Ευρατόμ, ΕΚ) αριθ. 2185/96¹ του Συμβουλίου με στόχο τη διαπίστωση απάτης, διαφθοράς ή άλλης παράνομης ενέργειας που επηρεάζει τα οικονομικά συμφέροντα της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε σχέση με μια συμφωνία ή απόφαση επιχορήγησης ή μια σύμβαση που αφορά χρηματοδότηση εκ μέρους της Ένωσης.

Με την επιφύλαξη του πρώτου και του δεύτερου εδαφίου, οι συμφωνίες συνεργασίας με τρίτες χώρες και διεθνείς οργανισμούς και οι συμφωνίες και αποφάσεις επιχορηγήσεων και οι συμβάσεις που απορρέουν από την υλοποίηση του παρόντος κανονισμού πρέπει να εξουσιοδοτούν ρητά την Επιτροπή, το Ελεγκτικό Συνέδριο και την OLAF να διενεργούν τέτοιους λογιστικούς ελέγχους, επιτόπιους ελέγχους και επιθεωρήσεις.

3. Οι δικαιούχοι χρηματοδοτικών πόρων της Ένωσης τηρούν στη διάθεση της Επιτροπής όλα τα δικαιολογητικά για τις σχετικές με το σχέδιο δαπάνες, επί πέντε έτη μετά την τελευταία πληρωμή για το εν λόγω σχέδιο.

---

¹ Κανονισμός (Ευρατόμ, ΕΚ) αριθ. 2185/96 του Συμβουλίου, της 11ης Νοεμβρίου 1996, σχετικά με τους ελέγχους και εξακριβώσεις που διεξάγει επιτοπίως η Επιτροπή με σκοπό την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων από απάτες και λοιπές παρατυπίες (ΕΕ L 292 της 15.11.1996, σ. 2).

ΤΙΤΛΟΣ IV
ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 29

Άσκηση της εξουσιοδότησης

1. *Η εξουσία έκδοσης κατ' εξουσιοδότηση πράξεων ανατίθεται στην Επιτροπή υπό τους όρους του παρόντος άρθρου.*
2. *Η προβλεπόμενη στο άρθρο 3 παράγραφος 3, στο άρθρο 9 παράγραφοι 2 και 4 εξουσία έκδοσης κατ' εξουσιοδότηση πράξεων ανατίθεται στην Επιτροπή για περίοδο επτά ετών από ...*.*
3. *Η εξουσιοδότηση που προβλέπεται στο άρθρο 3 παράγραφος 3, στο άρθρο 9 παράγραφοι 2 και 4 μπορεί να ανακληθεί, ανά πάσα στιγμή, από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ή από το Συμβούλιο. Η απόφαση για την ανάκληση περατώνει την εξουσιοδότηση που προσδιορίζεται στην εν λόγω απόφαση. Αρχίζει να ισχύει την επομένη της δημοσίευσής της στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή σε μεταγενέστερη ημερομηνία που ορίζεται σ' αυτήν. Δεν θίγει το κύρος των ήδη εν ισχύι κατ' εξουσιοδότηση πράξεων.*
4. *Μόλις εκδώσει μια κατ' εξουσιοδότηση πράξη, η Επιτροπή την κοινοποιεί ταυτοχρόνως στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο*
5. *Η κατ' εξουσιοδότηση πράξη που εκδίδεται δυνάμει του άρθρου 3 παράγραφος 3, του άρθρου 9 παράγραφοι 2 και 4 τίθεται σε ισχύ μόνον εφόσον δεν έχει διατυπωθεί αντίρρηση από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ή το Συμβούλιο εντός δύο μηνών από την ημέρα που η πράξη κοινοποιείται στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο ή αν, πριν λήξει αυτή η περίοδος, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο ενημερώσουν αμφότερα την Επιτροπή ότι δεν θα προβάλλουν αντιρρήσεις. Η περίοδος αυτή παρατείνεται κατά δύο μήνες κατόπιν πρωτοβουλίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ή του Συμβουλίου*

---

* *ΕΕ: να προστεθεί η ημερομηνία έναρξης ισχύος του παρόντος κανονισμού.*

Άρθρο 30

Διαδικασία επιτροπής

1. *Η Επιτροπή επικουρείται από την επιτροπή για το πρόγραμμα για το περιβάλλον και τη δράση για το κλίμα LIFE. Η εν λόγω επιτροπή συνιστά επιτροπή υπό την έννοια του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 182/2011.*
2. *Οσάκις γίνεται αναφορά στην παρούσα παράγραφο, εφαρμόζεται το άρθρο 5 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 182/2011.*

Εάν η εν λόγω επιτροπή δεν διατυπώσει γνώμη, η Επιτροπή δεν εκδίδει το σχέδιο εκτελεστικής πράξης και εφαρμόζεται το άρθρο 5 παράγραφος 4 τρίτο εδάφιο του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 182/2011.

Άρθρο 31
Κατάργηση

Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 614/2007 καταργείται με ισχύ από 1ης Ιανουαρίου 2014.

Οι παραπομπές στον καταργούμενο κανονισμό θεωρούνται παραπομπές στον παρόντα κανονισμό.

Άρθρο 32

Μεταβατικά μέτρα

1. Παρά το άρθρο 31 πρώτο εδάφιο, μέτρα που έχουν αρχίσει πριν από την 1η Ιανουαρίου 2014 σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 614/2007 εξακολουθούν να διέπονται, μέχρι την ολοκλήρωσή τους, από τον εν λόγω κανονισμό και συμμορφώνονται με τις τεχνικές διατάξεις που ορίζονται σε αυτόν. Η επιτροπή που αναφέρεται στο άρθρο 30 παράγραφος 1 του παρόντος κανονισμού αντικαθιστά την επιτροπή που προβλέπεται στο άρθρο 13 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 614/2007 από τις ...*.
2. Η οικονομική βοήθεια που χορηγείται βάσει του προγράμματος LIFE μπορεί να καλύπτει και δαπάνες σχετικές με την τεχνική και διοικητική βοήθεια, περιλαμβανομένης της υποχρεωτικής παρακολούθησης, επικοινωνίας και αξιολόγησης που απαιτείται σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 614/2007 μετά τη λήξη του, προκειμένου να διασφαλισθεί η μετάβαση μεταξύ των μέτρων που εκδίδονται σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 614/2007 και του προγράμματος LIFE.

---

* ΕΕ: να προστεθεί η ημερομηνία έναρξης ισχύος του παρόντος κανονισμού.

3. Τα ποσά που απαιτούνται στο πλαίσιο του χρηματοδοτικού κονδυλίου για μέτρα παρακολούθησης, επικοινωνίας και λογιστικού ελέγχου κατά την περίοδο μετά την 31η Δεκεμβρίου 2020 λογίζονται ως επιβεβαιωθέντα μόνον εάν είναι συνεπή προς το νέο δημοσιονομικό πλαίσιο που ισχύει από την 1η Ιανουαρίου 2021.
4. Οι πιστώσεις που αντιστοιχούν σε έσοδα «για ειδικό προορισμό», τα οποία προκύπτουν από την αποπληρωμή αχρεωστήτως, σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 614/2007 καταβληθέντων ποσών, χρησιμοποιούνται σύμφωνα με το άρθρο 21 του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 966/2012, για τη χρηματοδότηση του προγράμματος LIFE.

Άρθρο 33

Έναρξη ισχύος

Ο παρών κανονισμός αρχίζει να ισχύει την **τρίτη** ημέρα από τη δημοσίευσή του στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

Εφαρμόζεται από την 1η Ιανουαρίου 2014.

Ο παρών κανονισμός είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα σε κάθε κράτος μέλος.

...,

Για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
Ο Πρόεδρος

Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Κριτήρια για τη θέσπιση ενδεικτικών εθνικών κατανομών για έργα που δεν ανήκουν στα ολοκληρωμένα έργα και υποβάλλονται στο πλαίσιο του υποπρογράμματος «Περιβάλλον»

Σύμφωνα με τις αρχές της αλληλεγγύης και του επιμερισμού των ευθυνών, η Επιτροπή κατανέμει πόρους μεταξύ όλων των κρατών μελών για την περίοδο προγραμματισμού LIFE που αναφέρεται στο άρθρο 1 για έργα που δεν ανήκουν στα ολοκληρωμένα έργα και βασίζονται στα ακόλουθα κριτήρια:

α) Πληθυσμός

- i) συνολικός πληθυσμός κάθε κράτους μέλους (συντελεστής στάθμισης 50%), και**
- ii) πυκνότητα πληθυσμού κάθε κράτους μέλους, μέχρις ενός ορίου που αντιστοιχεί στο διπλάσιο της μέσης πυκνότητας πληθυσμού της Ένωσης (συντελεστής στάθμισης 5 %)**

β) Φύση και βιοποικιλότητα

- i) συνολική έκταση των περιοχών Natura 2000 για κάθε κράτος μέλος, που εκφράζεται ως ποσοστό της συνολικής έκτασης του δικτύου Natura 2000 (συντελεστής στάθμισης 25 %), και**
- ii) τμήμα του εδάφους ενός κράτους μέλους που καλύπτεται από τόπους Natura 2000 (συντελεστής στάθμισης 20 %).**

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

Ο λογότυπος του προγράμματος LIFE

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ

Θεματικές προτεραιότητες για το υπο-πρόγραμμα «Περιβάλλον» που αναφέρεται στο άρθρο 9

A. Χώρος προτεραιότητας «Περιβάλλον και Αποδοτικότητα των Πόρων»:

- α) Θεματικές προτεραιότητες για το νερό, συμπεριλαμβανομένου του θαλάσσιου περιβάλλοντος: δραστηριότητες για την εφαρμογή των συγκεκριμένων στόχων για το νερό, οι οποίοι ορίζονται στον «Χάρτη πορείας για μια αποδοτική, από πλευράς πόρων, Ευρώπη» και στο 7ο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον, και ειδικότερα:**
- i) ολοκληρωμένες προσεγγίσεις για την υλοποίηση της οδηγίας 2000/60/ΕΚ·**
  - ii) δραστηριότητες για την εφαρμογή της οδηγίας 2007/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου¹·**
  - iii) δραστηριότητες για την υλοποίηση του προγράμματος μέτρων της οδηγίας 2008/56/ΕΚ, προκειμένου να επιτευχθεί καλή περιβαλλοντική κατάσταση στα θαλάσσια ύδατα·**
  - iv) δραστηριότητες για να κατοχυρωθεί η ασφαλής και αποτελεσματική χρήση των υδάτινων πόρων, με βελτίωση της ποσοτικής διαχείρισης των υδάτων, διατήρηση υψηλού επιπέδου ποιότητας υδάτων και αποφυγή της κακής χρήσης και υποβάθμισης των υδάτινων πόρων.**

---

¹ Οδηγία 2007/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2007, για την αξιολόγηση και τη διαχείριση των κινδύνων πλημμύρας, (ΕΕ L 288 της 6.11.2007, σ. 27).

- β) Θεματικές προτεραιότητες για τα απόβλητα: δραστηριότητες για την εφαρμογή των συγκεκριμένων στόχων για τα απόβλητα, οι οποίοι ορίζονται στον «Χάρτη πορείας για μια αποδοτική, από πλευράς πόρων, Ευρώπη» και στο 7ο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον, και ειδικότερα:**
- i) ολοκληρωμένες προσεγγίσεις για την υλοποίηση σχεδίων και προγραμμάτων που αφορούν τα απόβλητα·**
  - ii) δραστηριότητες για την εφαρμογή και την ανάπτυξη της ενωσιακής νομοθεσίας για τα απόβλητα, με ιδιαίτερη έμφαση στις πρώτες ενέργειες της ενωσιακής ιεραρχίας στη διαχείριση αποβλήτων (αποτροπή, εκ νέου χρήση και ανακύκλωση)·**
  - iii) δραστηριότητες για την αποδοτικότητα των πόρων και τον αντίκτυπο κύκλου ζωής των προϊόντων, καταναλωτικά πρότυπα και αποϋλοποίηση της οικονομίας.**

- γ) *Θεματικές προτεραιότητες για την αποδοτικότητα των πόρων, συμπεριλαμβανομένων του εδάφους και των δασών, πράσινη και κυκλική οικονομία: δραστηριότητες για την εφαρμογή του «Χάρτη πορείας για μια αποδοτική, από πλευράς πόρων, Ευρώπη» και του 7ου Προγράμματος Δράσης για το Περιβάλλον οι οποίες δεν καλύπτονται από άλλες θεματικές προτεραιότητες που αναφέρονται στο παρόν Παράρτημα, και ιδίως:*
- i) *δραστηριότητες για βιομηχανική συμβίωση και μεταφορά γνώσης, ανάπτυξη νέων μοντέλων για τη μετάβαση προς μία κυκλική και πράσινη οικονομία·*
  - ii) *δραστηριότητες για τη θεματική στρατηγική για το έδαφος (ανακοίνωση της Επιτροπής, με ημερομηνία 22 Σεπτεμβρίου 2006 και τίτλο «θεματική στρατηγική για την προστασία του εδάφους»), με ιδιαίτερη έμφαση στην αποδήμηση και την αντιστάθμιση για τη σφράγιση του εδάφους, και βελτιωμένη χρήση της γης·*
  - iii) *δραστηριότητες για την παρακολούθηση των δασών και τα συστήματα πληροφόρησης καθώς και για την αποτροπή δασικών πυρκαγιών.*

- δ) *Θεματικές προτεραιότητες για το περιβάλλον και την υγεία, συμπεριλαμβανομένων των χημικών ουσιών και των θορύβων: στήριξη δραστηριοτήτων για την υλοποίηση των συγκεκριμένων στόχων για το περιβάλλον και την υγεία, οι οποίοι ορίζονται στο 7ο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον, ιδίως:*
- ι) *στήριξη δραστηριοτήτων για την υλοποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1907/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου¹ (REACH) και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 528/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου² («κανονισμός για τα βιοκτόνα») να διασφαλίσουν ασφαλέστερη, βιωσιμότερη και οικονομικότερη χρήση των χημικών ουσιών (συμπεριλαμβανομένων των ναυοϋλικών).*

---

¹ *Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1907/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2006, για την καταχώριση, την αξιολόγηση, την αδειοδότηση και τους περιορισμούς των χημικών προϊόντων (REACH) και για την ίδρυση του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Χημικών Προϊόντων, καθώς και για την τροποποίηση της οδηγίας 1999/45/ΕΚ και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 793/93 του Συμβουλίου και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1488/94 της Επιτροπής, καθώς και της οδηγίας 76/769/ΕΟΚ του Συμβουλίου και των οδηγιών της Επιτροπής 91/155/ΕΟΚ, 93/67/ΕΟΚ, 93/105/ΕΚ και 2000/21/ΕΚ (ΕΕ L 396 της 30.12.2006, σ. 27).*

² *Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 528/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2012, σχετικά με τη διάθεση στην αγορά και τη χρήση βιοκτόνων (ΕΕ L 167 της 27.6.2012, σ. 1).*

- ii) *στήριξη δραστηριοτήτων για τη διευκόλυνση της εφαρμογής της οδηγίας 2002/49/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου¹ («οδηγία για τον θόρυβο»), για να επιτευχθούν επίπεδα θορύβου που δεν έχουν σοβαρό αρνητικό αντίκτυπο στην ανθρώπινη υγεία ούτε τη θέτουν σε κίνδυνο·*
- iii) *στήριξη δραστηριοτήτων για την πρόληψη μεγάλων ατυχημάτων, ιδίως με τη διευκόλυνση της εφαρμογής της οδηγίας 2012/18/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου² («οδηγία Σεβέζο ΙΙΙ»).*

---

¹ *Οδηγία 2002/49/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Ιουνίου 2002, σχετικά με την αξιολόγηση και τη διαχείριση του περιβαλλοντικού θορύβου (ΕΕ L 189 της 18.7.2002, σ. 12).*

² *Οδηγία 2012/18/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 4ης Ιουλίου 2012, για την αντιμετώπιση των κινδύνων μεγάλων ατυχημάτων σχετιζόμενων με επικίνδυνες ουσίες και για την τροποποίηση και στη συνέχεια την κατάργηση της οδηγίας 96/82/ΕΚ του Συμβουλίου (ΕΕ L 197 της 24.7.2012, σ. 1).*

- ε) *Θεματικές προτεραιότητες για την ποιότητα του αέρα και τις εκπομπές, συμπεριλαμβανομένου του αστικού περιβάλλοντος: στήριξη δραστηριοτήτων για την εφαρμογή των συγκεκριμένων στόχων για τον αέρα και τις εκπομπές, οι οποίοι ορίζονται στον «Χάρτη πορείας για μια αποδοτική, από πλευράς πόρων, Ευρώπη» και στο 7ο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον, και ειδικότερα:*
- i) *ολοκληρωμένες προσεγγίσεις στην εφαρμογή της νομοθεσίας περί ποιότητας του αέρα·*
  - ii) *δραστηριότητες στήριξης για να διευκολύνεται η συμμόρφωση με τις προδιαγραφές για την ποιότητα αέρα στην Ένωση και με τις σχετικές προδιαγραφές για τις εκπομπές στην ατμόσφαιρα, συμπεριλαμβανομένης της οδηγίας 2001/81/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου¹ («οδηγία για τα εθνικά ανώτατα όρια εκπομπών»);*
  - iii) *στήριξη δραστηριοτήτων για την ενισχυμένη εφαρμογή της οδηγίας 2010/75/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου² («οδηγία για τις βιομηχανικές εκπομπές») με ιδιαίτερη έμφαση στη βελτίωση του ορισμού και της διαδικασίας εφαρμογής των βέλτιστων διαθέσιμων τεχνικών, ενώ θα διασφαλίζεται η εύκολη πρόσβαση του κοινού στην ενημέρωση και θα ενισχύεται η συμβολή της οδηγίας για τις βιομηχανικές εκπομπές στην καινοτομία.*

---

¹ *Οδηγία 2001/81/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2001, σχετικά με εθνικά ανώτατα όρια εκπομπών για ορισμένους ατμοσφαιρικούς ρύπους (ΕΕ L 309 της 27.11.2001, σ. 22).*

² *Οδηγία 2010/75/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Νοεμβρίου 2010, περί βιομηχανικών εκπομπών (ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχος της ρύπανσης) (ΕΕ L 334 της 17.12.2010, σ. 17).*

B. Τομέας προτεραιότητας «Φύση και Βιοποικιλότητα»:

α) Θεματικές προτεραιότητες για τη φύση: δραστηριότητες για την εφαρμογή των οδηγιών 92/43/ΕΟΚ και 2009/147/ΕΚ, και ειδικότερα:

- i) δραστηριότητες που αποσκοπούν στη βελτίωση του καθεστώτος διατήρησης οικοτόπων και ειδών, συμπεριλαμβανομένων των θαλάσσιων οικοτόπων και ειδών, και των ειδών πτηνών, που παρουσιάζουν ενδιαφέρον για την Ένωση·**
- ii) δραστηριότητες στήριξης των βιο-γεωγραφικών σεμιναρίων του δικτύου Natura 2000·**
- iii) ολοκληρωμένες προσεγγίσεις για την εφαρμογή πλαισίων δράσης προτεραιότητας.**

β) Θεματικές προτεραιότητες για τη βιοποικιλότητα: δραστηριότητες για την εφαρμογή της ενωσιακής στρατηγικής για τη βιοποικιλότητα έως το 2020, και ειδικότερα:

- i) δραστηριότητες που έχουν στόχο να συμβάλουν στην επίτευξη του στόχου 2.*
- ii) δραστηριότητες που έχουν στόχο να συμβάλουν στην επίτευξη των στόχων 3, 4 και 5.*

Γ. Τομέας προτεραιότητας «Περιβαλλοντική Διακυβέρνηση και Πληροφόρηση»

- α) εκστρατείες πληροφόρησης, επικοινωνίας και ευαισθητοποίησης σύμφωνα με τις προτεραιότητες του 7ου προγράμματος περιβαλλοντικής δράσης·***
- β) δραστηριότητες στήριξης αποτελεσματικής ελεγκτικής διαδικασίας καθώς και μέτρα προώθησης της συμμόρφωσης σε σχέση με την ενωσιακή περιβαλλοντική νομοθεσία και με σκοπό να στηριχθούν τα συστήματα πληροφόρησης και τα εργαλεία του αντίστοιχου τομέα σε ό,τι αφορά την εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας της Ένωσης.***